REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Duminecă 38.)

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șese luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 205.—Anul LXVII. Brașov, Vinerĭ 17 (30) Septemvrie 1904.

Ministrul Berzeviczy la Clușiŭ.

(*a*) Se întîmplă cam rar, ca un ministru al instrucțiunei publice sĕ-șĭ părăsescă fotoliul învĕscut în plisă roșie și sĕ visiteze institutele de învĕțĕmênt din țéră.

Resortul învĕțĕmêntului public se ocârmuesce din cancelaria ministerială din Budapesta, după rapórtele ce se trimit de cătră inspectorii de școli și carĭ, din pĕcate, nu sunt întemeiate pe realitate.

Care este realitatea?

Realitatea este, că în țéra acésta locuiesc milióne de suflete, tot cetățenĭ contribuabilĭ, carĭ pórtă în spate sarcinĭ publice grele și au și ei aspirația de a dobîndi o fărîmă de cultură, pânea sufletéscă de tóte ḑilele.

Și nimic nu este mai firesc, de cât ca aspirațiunile culturale ale acestor cetățenĭ sĕ fie naționale. Ei stărue adecă din tóte puterile, ca sĕ se pótă cultiva în propria lor limbă.

Rapórtele însĕ, ce se trimit la ministeriul din Budapesta, nu vréu sĕ scie de aceste aspirațiunĭ. Organele subalterne ale ministeriului de instrucțiune publică nu au în vedere altă cultură, decât cultura maghiară.

Am ḑis, că „nu au în vedere, decât cultura maghiară“. Dér nicĭ nu pot avé alt-ceva în vedere, fiind că așa au poruncă de sus. Tendințele de maghiarisare pornesc din Budapesta, și armele pentru realisarea acestei utopii tot acolo se făuresc.

Mai anul trecut a venit în inspecție în părțile ardelene ministrul de pe acele vremurĭ Iuliu Wlassics. A inspectat câte-va gimnasii săsescĭ și romănescĭ. In gimnasiul românesc din Brașov, credețĭ că s'a interesat de mersul general al instrucțiunei? Ferit'a Dumneḑeu! S'a pus sĕ converseze cu elevii unguresce, întrebându-i unde locuiesc, ce mănâncă, cât plătesc la gazdă și altele d'al d'aste. In Scheiul Brașovului însĕ se scie, că sunt numirĭ de strădĭ românescĭ, carĭ nicĭ nu sunt traduse, nicĭ că se pot traduce în alte limbĭ. La „*Ciocrac*“ de esemplu și la „*După Iniștĭ*“, atât Sașii cât și Ungurii le ḑic tot așa. Acum închipuițĭ-vĕ încurcătura elevului, de la care domnul Wlassics pratindea a-i spune pe unguresce, ceea-ce nu se póte spune pe unguresce!

Etă ce bazaconii ridicole ies din sforțarea nefirécă de a preface totul în acéstă țéră în unguresce. Nimic sĕ nu rĕmână nemaghiarisat, nicĭ colnice, nicĭ văi, nicĭ strădĭ, nicĭ gazde, nicĭ elevĭ.

Acuma ocupă fotoliul de plisă roșie al instrucțiunei publice din Ungaria domnul Berzeviczy.

Il cunóscem în de ajuns ce fel de om este.

Abia și-a ocupat scaunul și prima lui grije a fost maghiarisarea.

Acuma ni-se scrie, că a venit în persónă la Clușiŭ, sĕ vadă cu ochii lui proprii cum funcționéză mașinăria culturală din acest oraș. Dór Clușiul este considerat ca un centru maghiar de frunte, este sediul kulturegyletului ardelean, sediul universitățiĭ și a unuĭ numĕr mare de școlĭ și institute de tótă categoria, tóte menite sĕ propage cultura maghiară „în aceste părțĭ espuse“.

Călĕtoria lui Berzeviczy este o călĕtorie de recunóscere, de cercetare, sĕ vadă ce ar mai fi de întărit și proptit și pe ce sĕ se mai cheltuéscă milióne din budgetul statului, pentru-ca „mașinăria culturală“ sĕ umble mai cu ispravă.

Ni se scrie, că la recepțiunea, ce a avut loc la Clușiŭ, între cele vr'o 60 de delegațiunĭ, ce s'au presentat la Berzeviczy, au fost și protopopii românĭ din acel oraș.

Am vré sĕ scim, óre d-l ministru n'a fost curios a afla dela dênșii câte o informație asupra cestiunilor, ce preocupă astăḑĭ opiniunea publică română? I-a întrebat óre, ce părere au ei despre reforma școlelor primare, despre cestiunea interminabilă a congruei și despre alte multe cestiunĭ, pe carĭ ar trebui sĕ le cunóscă un ministru într'un stat constituțional.

Am ḑis că „am vré sĕ scim“. Dér ce sĕ mai vrem lucrurĭ, carĭ au fost eliminate de mult din sfera de gândire a acestor miniștri „constituționalĭ“. Dór la ancheta anteproiectului cei doi metropolițĭ românĭ i-au spus oarzĕn, carĭ sunt gravaminele Românilor în privința reformei școlare, ér în cestiunea congruei și autonomiei, memorandele presentate din partea Românilor sunt fără numĕr.

Decă politica domnilor de la stăpânire n'ar fi luat de mult câmpii, urmărind nălucĭ în vecĭ nerealisabile, — câte o călĕtorie de miniștri ar püté avé darul, că li-s'ar deschide ochii asupra stărilor faptice din acéstă țeră.

Orbului însĕ în zadar îĭ arăţĭ colorile, ér surdul n'are simț pentru glasurĭ!

Ajutóre pentru incendiațĭ.

Pentru Românii nenorociţĭ prin incendiu din comunele Câmpenĭ, (Munții apusenĭ), Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) și Mădăraș (Sătmar) — au mai întrat la Redacțiunea ḑiarului nostru următórele sume:

D-șórele *Iulia și Claudia Moldovan* din Boziaș au colectat următórele sume pentru incendiații din Câmpenĭ:

Din **Dicio St.-Mártin** de la: d-na Aneta Zehan 2 cor., d-nii Laurențiu Pascu protopop 1 cor., Simion Căluțiu advocat 1 cor., Zaharia Boila 1 cor.

Din **Subpădure** de la: d-nii Ioan Anca preot 5 cor., Moisă Birtolon notar (Lăscud) 2 cor., d-șórele Victoria și Emilia Birtolon 1 cor., Vasiliu Costea înv. 1 cor., Nicolae Frâncu teolog 60 banĭ.

Din **Boziaș** de la d-nii: Gregoriu Nistor preot 1 cor., Nicolae Costea înv. pens. 1 cor., George Sabău înv. 1 cor.; de la fruntașii satului: Dumitru Stef 1 cor., Gerasim Popa 1 cor., Vasilie Munteanu 1 cor., Ioan Munteanu 1 cor. D-șóra Claudia Viciu 1 cor. Colectantele Iulia și Claudia Moldovan 5 cor. Leontina Pop n. Moldovan 5 cor. — Suma *32 cor. 60 banĭ.*

Din **Arpătac** de la d-l Aurel *Nistor* paroch (colectant) 5 cor., d-na Elena Nistor 1 cor., George Enescu (Poiana Mĕrului) 2 cor., George Axente comerciant 2 cor., Const. Cioflec 1 cor.; și de la mai mulțĭ parochenĭ din Arpatac 7 cor. 40 banĭ. La olaltă *18 cor. 40 b.*

G. Pîlța din **Feldióră** 1 cor.

Suma *52 coróne.*

Transport din Nr. de la 10/23 Septemvrie *1228 cor. 94 banĭ.*

Suma totală: ***1280 cor. 94 banĭ.***

Șvabii din Banat.

Nu de mult un tinĕr șvab din Bănat, a ținut în orașul Verșeț o prelegere asupra întrebăriĭ, „Cum stă cu consciința nóstră națională“. Rĕspunsul ce-l dă, nu e mulțumitor. Șvabiĭ muncesc, sunt bunĭ gospodarĭ și starea lor materială e bună, dér consciința lor națională - germană, nu stă de loc strălucit. Inainte cu o sută de anĭ ei aveau încă școlele lor germane; limba lor în comune era încă pretutindenĭ cea germană. Din nenorocire inteligența șvabilor a părăsit poporul și a trecut în tabĕra unguréscă. Sângele acestor cărturarĭ pĕcătoșĭ s'a tăcut aicĭ apă; țĕraniĭ șvabĭ însĕ sunt și astăḑĭ mândri, că sunt germanĭ, ei ḑic și astăḑĭ încă: *M'r sind deutsche Leut!* Dér nu sunt conscĭĭ de valórea și însemnătatea naționalitățiĭ lor.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cântece.

I.

Pomul cântecelor mele
Ca și pomii cei d'afară
Desmierdat de noptĭ senine
A 'nflorit în primăvară.

N'a 'nflorit de dorul lunii
Nicĭ de drag de primăvară,
Ci că lacrimile mele
S'au pornit sĕ curgă éră

II.

Dragoste cu gura caldă
Și cu brațele de ceară
Ai trecut peste al meu suflet
Ca un vênt de primă-vară.

Și te-ai dus ducênd cu tine
Flórea tinereții scumpe...
Tóte 'n urmă-țĭ stan de pétră
Numai inima se rumpe.

Numai inima nebuna
Plânge 'n dor de zărĭ senine
Și plângênd reînvie cântul
Și poveștile din mine.

Iubire!

Intâi un neînțeles fior
Schimbat din schimbul de privire
Apoi o barcă legănând
Un falnic vis de fericire.

Un strîns de mână mai apoi
Și vorbe spuse 'n tainicĭ șopte
O lună sus... pe luncă florĭ
Și... douĕ umbre într'o nópte.

Și 'n urmă... hei, în urmă plâns
Fărîmiturĭ de idealurĭ...
Căcĭ marea nu mai e nimic
Când ai ajuns odat' la malurĭ.

Veturio.

Mânia moșului.

In vremea liniștitelor ḑile de garnisónă, cele mai de sémă ființe din regiment fuseseră fără îndoélă *Moșu* și *Ghiță*. In jurul lor se învêrtiseră bucuriile și supĕrările tuturora, de la mare până la mic. Ér acuma, în viforul ḑilelor rele, tot amintirile întêmplărilor trecute luminau privirile și încălḑiau inimile.

Ghiță era un țap de tótă frumsețа: capul mare, negru, și trupul plăviț; și de la cap o dungă négră pe tótă spinarea, până la códă. Mergea drept, fluturându-și barba, cu córnele înălțate, și ochii căprii scânteiau de veselie și de șagă. Se făcuse mare cât un junc, cu picióre puternice și gróse și cu un grumaz care ținea greutatea unui om.

Fusese adus, de pe când era ieduț, de tamburul-major Manoil, *moșul* regimentului. Intâiŭ era o stîrpitură, mic și pricărit de'l da vêntul jos, și behăia așa de jalnic, că-țĭ era mai mare mila de el. Dér după-ce începù a o duce bine, a mânca pâne și zahar din mânile soldaților și a bea lapte din gamela moșului, din „pârciul“ cel slăbuț crescù un țăpușor vesel și sburdalnic, care împrăscia veselie în tóte companiile.

Când se suna adunarea, diminéța, el era la locul de cinste, înaintea cornișților și toboșarilor, bătând mĕsura cu capul și cu bărbuța; când se suna eșirea la câmp, tot el o apuca înainte, mândru ca un general. In repausurĭ dedea gónă la Grecul cu plăcinte: orĭ-ce cumpĕrător trebuia sĕ-i dea și lui o îmbucătură. La ruperea rêndurilor pornia în pas de atac după flăcăi, împingêndu-i cu córnele prin plutóne. La masă făcea inspecție în tóte strachinele, — ér țiganul Boroi, care horpăia ca un disperat și nu-l băga în sémă, de multe-orĭ îi svêrlise strachina cu córnele, cine scie unde.

Nóptea, făcea inspecția santinelelor. Și pe multe le scăpase de belea Se întêmpla ca soldatul, trudit, sĕ fie furat de somn și sĕ începă a moțăi; și se mai întêmpla sĕ dea atuncĭ Ghiță peste el. Era lună și frumos ca ḑiua, și țapul se opria fórte mirat de clătinăturile și scăpătările capului de lângă gheretă. Incepea și el a face semne, a sări la drépta, la stânga, și

Trebue decĭ — dice tinĕrul naţionalist şvab — sĕ facem pe popor sĕ cunóscă, ce preţ mare are naţionalitatea sa şi limba sa maternă. De maghiarisat şi aşa poporul şvab nu se va maghiarisa. El visitéză cele 4—6 clase poporale, dér apoi nu mai are ocasiune sĕ-şi însuşéscă limba maghiară. Rĕmâne decĭ credincios limbei sale materne.

Altfel stă lucrul cu acei şvabĭ, carĭ visitéză şcóle mai înalte. Aceştia cred de a lor sfântă datorie sĕ se arate marĭ maghiaronĭ, vrênd sĕ trécă astfel de marĭ patrioţĭ, sĕ întrec unii pe alţiĭ de a înfiinţa reuniunĭ de maghiarisare şi altele pentru lăţirea limbei maghiare. De aceste reuniunĭ se află deja o mulţime în Bănat. Cum că aceştĭ „strebeŕi“ şi egoiştĭ — a căror scop principal este de a căpĕta câte un os bunicel de ros, spre a pută trăi fórte bine şi plăcut ca apostolĭ ai aceştei idei maghiaróne — firesce, că îşĭ renégă naţionalitatea, îşĭ vênd poporul, dér acésta n'o vĕd séu nu vor s'o vadă, căcĭ la ei scopul sfinţesce mijlócele.

Astfel la şvabĭ învĕţătoriĭ, preoţiĭ, advocaţiĭ, notariĭ, funcţionariĭ ş. a. sunt cei mai neobosiţĭ rĕspânditorĭ şi promovătorĭ ai maghiarisăriĭ şi de obiceiŭ ei sunt, carĭ merg cu esemplu înainte. In acéstă privinţă starea germanismului la şvabĭ e fórte tristă.

Un semn îmbucurător este însĕ, că cu tóte acestea germanismul în Banat face progrese tot mai marĭ. O mare parte a şvabilor simt deja în inima lor nemţesce, deşi nu au curagiul, de a-o spune pe faţă. Este apoi un numĕr mai mic de germanĭ din Banat, carĭ îşĭ mărturisesc pe faţă naţionalitatea lor şi sĕ întrepun cu trup şi suflet pentru ea şi limba lor maternă. Acéstă parte mică a Şvabilor e deja pĕtrunsă de ideia naţională germană, pe când acésta încă n'a cucerit inimele marei mulţimĭ. In fine tinĕrul şvab îşĭ esprimă speranţa, că germanismul în Banat va cuprinde tot mai mult tărîm şi în poporul şvab şi că îi surîde un viitor plin de speranţe. Acésta însĕ nu se póte ajunge, de cât numai prin luptă, prin aceea, că şvabiĭ din Banat, ceĭ de bună credinţă, îşĭ vor strînge puterile, spre a-şĭ împlini cu energie, cu iubire de neam şi neobosiţĭ opera mare a sfintei lor datoriĭ naţionale.

Revistă politică.

Braşov, 16 (29) Septemvrie.

In cercurile politice şi diplomatice evenimentul dilei este *întîlnirea ministrului preşedinte italian Giolitti cu cancelarul imperiului german contele Bülow* în Hamburg. Diarul „*Tribuna*“ din Roma scrie din acest incident următórele: Atât Giolitti, cât şi Bülow de mult şĭ-au esprimat dorinţa a-se întâlni unde-va, ca sĕ conferéze asupra *cestiunilor internaţionale* mai însemnate. Intîlnirea lor la Hamburg a fost fórte cordială. Giolitti a plecat peste Franţa în Italia şi ajungênd acasă va raporta suveranului sĕu despre cele ce le-a vorbit cu Bülow. „*Giornale d'Italia*“ scrie: Intre multele combinaţiunĭ, ce se fac din incidentul întîlnirei de la Hamburg cea mai rĕspândită este, că întîlnirea dintre cei doi bărbaţĭ de stat s'a făcut cu considerare la aceea, că Italia vré sĕ intervină ca împăciuitóre în conflictul dintre Rusia şi Japonia. In sensul acesta comentéză întîlnirea şi diarul „Capitan Francassa“.

*

Tot în Hamburg a avut loc o întîlnire între cancelarul *Bülow* şi ministrul preşedinte al României D. *Sturdza*, spre a discuta asupra *tractatului comercial între România şi Germania*. Diarele din Berlin asigură, că în convorbirea dintre Bülow şi Sturdza s'ar fi înlăturat piedecile principale, ce se puneau până acum în calea încheiriĭ tractatului comercial româno-german.

E semnificativ, că în acelaşĭ timp un mare diar berlines atacă violent Austro-Ungaria, pentru-că negocierile Germaniei cu monarchia nóstră nu merg de loc înainte.

*

După o scire din Belgrad *guvernul sêrbesc* a publicat un comunicat în *cestiunea Macedoniei*. Câte-va diare, dice comunicatul, acusă Bulgaria pentru asasinarea fraţilor noştri din Macedonia, deşi în realitate guvernul şi poporul bulgar sunt nevinovaţĭ de aceste asasinate. Organisaţiunile macedonene nu mai găsesc nicĭ un sprijin în Serbia şi Bulgaria, ele au pierdut din importanţa lor revoluţionară şi s'au transformat în bande de brigandĭ. Aceştĭ brigandĭ nu mai sunt patrioţĭ şi nu mai luptă adĭ pentru liberarea patriei, ci sunt curat bandiţĭ. Sub devisa autonomiei Macedoniei, ei prepară terenul pentru o ocupaţiune strĕină, séu cel puţin pentru încurcăturĭ, ale căror urmărĭ ar fi nesfîrşite. Incurcăturile aceste s'ar produce în realitate, décă la aşa disele bande bulgare s'ar asocia în acelaşĭ timp bande sêrbescĭ şi grecescĭ. Guvernul sêrbesc şi bulgar condamnă atitudinea acestor revoluţionarĭ şi speră sĕ găséscă, cu ajutorul Rusiei şi Austro-Ungariei, mijlócele necesare pentru a reprima bandele de bandiţĭ.

Adunarea „Asociaţiunei“ la Timişóra.

Dilele de 21 şi 22 Septemvrie st. n. au fost dile de sĕrbătóre naţională pentru toţĭ aceia dintre Românĭ, carĭ au alergat la Timişóra, ca sĕ fie de faţă la adunarea generală ordinară a „*Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român*“. Fraţiĭ noştri bănăţenĭ au avut fericirea de a saluta şi îmbrăţişa „Asociaţiunea“ în frumosul oraş timişan şi dimpreună cu ei mulţĭ Românĭ din alte părţĭ ale ţĕriĭ au alergat acolo, ca prin presenţa lor sĕ înalţe decorul serbăriĭ şi sĕ ia parte viuă în manifestaţiunea culturală românéscă de la Timişóra. Pentru ca şi cetitoriĭ numĕrului nostru de Dumineca sĕ aibă cunoscinţă de cele ce s'au petrecut în dilele de 21 şi 22 Septemvrie în marele oraş din Banatul timişan, vom recapitula pe scurt cele ce s'au întêmplat acolo.

In decursul dilei de Marţĭ au sosit óspeţiĭ din tóte părţile. Comitetul central din Sibiiu a fost representat prin d-niĭ: Dr. L. Lemenyi, P. Cosma, Nic. Ivan, Dr. M. Cristea, Dr. C. Diaconovich, I. F. Negruţiu, Dr. V. Bologa şi N. Vătăşan.

A doua di, Miercurĭ diminéţa, după celebrarea serviciului divin în cele douĕ biserici românescĭ din Timişóra, la órele 11 şi 20 m. a urmat *deschiderea adunăriĭ* printr'o vorbire rostită de d-l Dr. Liviu *Lemenyi* ca delegat al comitetului central. D-sa a accentuat între altele, că scopul pe care-l urmăresce „Asociaţiunea“ este nobil şi just, este *cultivarea poporului român, conservarea şi desvoltarea dulcei nóstre limbĭ strămoşescĭ* şi în urmărirea acestui scop „Asociaţiunea“ îndeplinesce o datorie sacră firéscă şi se folosesce de un drept neprescriptibil înăscut fie-căruĭ individ şi fie-căruĭ popor. „Asociaţiunea“ n'a eşit nicĭ-odată din cadrul poporului român, ea n'a căutat nicĭ-odată a cuceri de la alţiĭ, ci numai a conserva şi a desvolta ceea ce este al sĕu. „Asociaţiunea“ este singura instituţiune, care întrunesce tótă suflarea românéscă din ţéra acésta, ea e o tabĕră, pe care trebue sĕ-o apĕrăm de orĭ-ce duşman cu cea mai puternică armă, cu arma culturei, — căcĭ décă vom pierde limba, pierdut e şi poporul nostru. D-l Lemenyi încheie dicênd, că adunarea din Timişóra va fi o nouă tréptă către înălţimea idealului cultural spre care nisuim.

A luat apoi cuvêntul d-l Emanoil *Ungureanu*, zelosul şi neobositul director al despărţ. „Timişóra“ al Asociaţiunei, care a salutat adunarea printr'un frumos şi bine simţit discurs. D-sa a dis între altele, că în lucrările nóstre culturale şi în promovarea culturei generale a poporului nostru, sĕ avem tot-déuna înaintea ochilor şi *desvoltarea şi întărirea lui economică*, şi sĕ nu pierdem din vedere, că un popor, fie el cât de idealist, décă nu se nisuesce sĕ ajungă şi la stare materială, sĕ se întăréscă şi în avere, şi décă pe moşiile şi pămêntul moştenit de la părinţiĭ lui se lăţesc şi întăresc alte neamurĭ, atuncĭ poporul cel sĕrăcit, în tocmai ca un om, care suferă de bólă fără leac, cu timpul trebue sĕ piéră. In zadar am cânta noi „Deşteptă-te Române“, décă alte neamurĭ vor cumpĕra holdele şi moşiile Românilor. Décă voim sĕ trăim pe acest pămênt, cum au trăit şi strămoşiĭ noştri, trebue sĕ dicem: *sĕ ne păstrăm şi apĕrăm limba, legea şi moşia*, treime, care ar trebui sĕ fie înscrisă în catechismul poporului român.

După discursul d-lui Ungureanu, care a făcut o adêncă impresie asupra publicului, d-l Dr. G. *Dobrin* a salutat „Asociaţiunea“ în numele Societăţiĭ pentru fond de teatru român, ér d-l Dr. N. *Oncu* în numele „Asociaţiunei aradane“.

Prim-secretarul „Asociaţiunei“ a depus pe birou *raportul comitetului central* către adunarea generală. Raportul fiind deja distribuit înainte membrilor, s'a considerat de cetit. Raportul conţine următórele date mai însemnate:

Numĕrul membrilor „Asociaţiunei“ în anul espirat a fost cu totul de 1563, din carĭ 83 fundatorĭ, 227 pe viéţă şi 1208 ordinarĭ. Despărţěmintele organisate au fost 46, din carĭ 40 au dat semne de viéţă. In sinul despărţěmintelor s'au ţinut în anul espirat 40 prelegerĭ poporale; s'au fondat cu totul 108 bibliotecĭ poporale; s'au organisat cu totul 97 agenturĭ. S'a terminat opera monumentală „Enciclopedia Română“. Museul istoric şi etnografic este zidit gata şi s'au început şi lucrările pentru înzestrarea lui cu obiecte de interes istoric şi etnografic. Cea mai mare donaţiune în banĭ a făcut'o familia Mocsonyi, ér în obiecte d-l Iosif Sterca Şuluţiu. Averea „Asociaţiunei“ este adĭ de *676,313 corone şi 13 banĭ*. Fondul general de *311.750 corone*.

In şedinţa primă s'au ales diferitele comisiunĭ. După şedinţă a urmat banchet, ér séra concert.

Şedinţa a II-a s'a ţinut Joi în 22 Septemvrie. Referentul comisiunei pentru censurarea raportului general, d-l Dr. Val.

---

a-şĭ scutura barba. Apoi de-odată se avênta cu capu 'n piept, şi santinela isbită de scândurĭ se trezia îngrozită, urlând: „Cine-i — Stăi!“ — Ţapul rĕspundea dulce: „Beee!...“, ér soldatul se freca la ochĭ, se trăgea de urechĭ şi-şĭ căra la pumnĭ în cap, ca sĕ se desmetecéscă, îngânând: „Mĕ sĕracu! mânĭ fac cinste c'o plăcintă.... Décă nu erai tu, mĕ duceam dracului!“

Cu toţĭ era pretin Ghiţă, dér cu Moşul era mai mult decât atât: dragostea lor era duiósă. Moş Manoil era cel mai bĕtrân cornist din óstea ţĕriĭ. Incepuse a trîmbiţa din tinereţe, de pe vremea Nemţilor, şi era hotărît sĕ móră cum trăise, tot între toboşarĭ şi cornişti. Atâta patimă avusese şi el în viaţa lui: sĕ înveţe marşurile cele vechĭ pe flăcăii cei noi, sĕ sórbă regulat câte o stacană de roşior, şi sĕ sudue nemţesce. Acuma mai avea o bucurie: pe Ghiţă, *băiatul* lui.

Moşul era nume dat cu ordin de di pe regiment. De la colonel la răcan, nimenĭ nu-i dicea altfel. Dér Moşul era ţĕpăn încă, drept, cu capul sus, cu pasul îndesat. De-asupra barbei cărunte şi mustăţilor marĭ, de-asupra nasului roş şi a obrazului rumen, ochii negri aveau încă lucirea tinereţiĭ. Când se îmbrăca în mare ţinută şi se aşeda înaintea învĕţăceilor lui, când svêrlia de pe umĕr şnururile şi ducea cornul la gură, şi începea cu capul înălţat, cu pieptul înflorit de brandeburgurĭ scos în afară, se simţia că este *cineva* în fruntea bataliónelor, şi glasul gornei lui trecea ca un fior şi prin inimile flăcăilor.

Şi era bun şi blând ca un bunic. Se purta cu toţĭ soldaţiĭ ca şi cu Ghiţă al lui. Şi tot-déuna, séra, după ce-şi sorbea *chilul* lui de vin, îşĭ sugea mustăţile, îşĭ mângâia barba şi dicea: „Eu sunt tata regimentului, mĕ.... Voi sunteţĭ băeţii mei, şi-mĭ sunteţĭ dragĭ ca şi Ghiţă....“ Er ţapul îşĭ scutura barba şi-şĭ vîra capul negru pe subsuóra moşneagului, clipind şiret la *gradele* şi soldaţiĭ adunaţĭ în jur.

Dér dilele frumóse trecură. Se duseră muştrurile de pe câmpiile pline de căldura şi lumina primăveriĭ, se duseră danţurile de séră în curtea regimentului, după sunarea apelului şi a rugăciuniĭ, când musica dicea sêrbe şi bătute, şi lanţurile de flăcăĭ se frământau în joc; se duseră ernile viforóse cu teoriile obositóre şi cu poveştile spuse încet la lumina scădută; se duseră manevrele de tómnă, trecerile prin satele pline de grădinĭ cu póme, glumele la popasurĭ cu fetele, marşurile şi luptele pe delurĭ şi văi, bucuriile când moşul cânta aşa de dulce încetarea manevrei; se duseră tóte şi veni vestea cea mare cu rĕsboiul cel adevĕrat.

Infanteriştii porniră cei dintâiŭ, — şi Moşul, cu Ghiţă al lui, în fruntea tuturor.

Acuma trecuseră şi prin grindină de plumbĭ, şi prin sângele duşmanilor şi al fraţilor. Tómna venise, era frig şi umedéla pĕtrundea mădularele. Tunurile bubuiau fără întrerupere, şi din Plevna şi din lanţul împresurăriĭ ca nişce zăvodĭ carĭ latră tótă diua cu mânie unii la alţii.

După ploile de sânge ale asalturilor, regimentele rărite se odihneau, dér sufletele tuturor erau nemulţumite, căcĭ vremea trecea şi Turcii stăruiau cu străşnicie în visuinia lor. Asalturĭ vijeliόse se sdrobiseră la parapete şi mulţĭ flăcăĭ mănioşĭ căduseră fulgeraţĭ. Şi par'că tótă tăcerea şi mânia căduţilor trecuse în inimile celor rĕmaşĭ. Veseliile erau rare şi glumele se rostiau cu zîmbete de mâhnire.

Moşul mai ales era fórte amărît: Porţiόra lui de vin, chilul lui, aicĭ era lucru fórte rar; hrană pentru ţap nu se găsea, căcĭ Ghiţă era deprins cu lucrurĭ *faine*, şi Moşul înjura şi scuipa cu ciudă, de câte orĭ venia vremea chilului şi a cinei *băiatului*. Grozav! rĕsboiul era o pacóste pentru moşneag şi nimenĭ nu uria mai straşnic decât el, mai din fundul sufletului, pe „haimanalele“, pe „tartorii“ lui Gazi-Osman!

Intr'o diminéţă, după o nópte cu brumă, se trezi moşul mai morocănos de cât tot-déuna. Ţapul tótă nóptea îl încăldise cu blana-i aspră, la spate, şi la tredire bĕtrânul voi sĕ-l miluéscă cu ceva, şi nu găsi „hapsalut nimic!“ I-se părŭ, că Ghiţă a slăbit tare, şi behăitul lui de bunădiminéţă îi sună în urechĭ stîns şi plin de jale; şi-şĭ mai aduse aminte, că de-o sĕptĕmână încheiată n'a pus un strop de vin în gură, şi că are nevoie de şépte clondire de câte un chil, ca sĕ aducă lucrurile la adevĕrata lor cumpĕnă.... Era slut de tot, şi moşul îşĭ îndesă chipiul cu mânie până la sprâncene.

Branisce a făcut o lungă espunere asupra activităţii „Asociaţiunei“. Identificându-se cu propunerile comitetului central, comisiunea propune şi adunarea generală aclamă proclamarea d-lui *Ales. Mocsonyi* de *president onorar* al „Asociaţiunei“ şi a domnilor Partenie *Cosma* şi Iosif *Vulcan* de *membrii onorarĭ* ai „Asociaţiunei“. La cestiunea alegerii de *prim-secretar* constată, că înlăturându-se neînţelegerile ivite, carĭ au îndemnat pe d-l Dr. *Diaconovich* sĕ-şi dea demisiunea, s'au aplanat, şi d-l Diaconovich retrăgêndu-şĭ demisiunea, comisiunea se identifică cu propunerea comitetului central de a desfiinţa conclusul de la Baia-mare şi a alege din nou pe d-l Diaconovich de prim-secretar al „Asociaţiunei“.

Referentul sulevând apoi o sumă de cestiunĭ şi afacerĭ de importanţă pentru „Asociaţiune“ constată, că: *Secţiunile scientifice-literare* ale „Asociaţiunei“ încep sĕ între în văgaşul normal al activităţii; *numĕrul membrilor* „Asociaţiunei“ este în continuă crescere; *despărţĕmintele* n'au ajuns încă se resolveze problema impusă lor şi recomandă studiarea causelor; cestiunea *ediţiunilor poporale* şi a *bibliotecelor* poporale se studiéză de present în sînul comitetului etc.

Referentul comisiunei pentru *censurarea socotelilor*, d-l Dr. N. *Comşa*, arată că socotelile aŭ fost aflate în cea mai bună ordine. — Referentul comisiunei pentru *înscrierea de membri noi* raportéză, că s'au înscris 7 membri fundatorĭ, 12 membrii pe viéţă şi 34 membri ordinarĭ, încassându-se cu totul frumósa sumă de **5540 corône.**

Urméză *alegerea comitetului central.* Referentul comisiunei de candidare recomandă şi adunarea generală primesce cu aplause următórea listă pe un period de 3 anĭ:

President: Iosif Sterca *Şuluţiu*. V.president: Dr. Atanasie *Marienescu.*

Membrii ordinarĭ în comitet: Partenie *Cosma*, Dr. Ambrosie *Cheţian*, Dr. Cornel *Diaconovich*, Nicolae *Ivan*, Dr. Liviu *Lemenyi*, Iuliu *Muntean*, Ioan F. *Negruţiu*, Ioan *Papiu*, Dr. Ilarion *Puşcariu*, Dr. Eusebie *Roşca*, Dr. Octavian *Russu*, Nicolae *Togan.*

Membri suplenţĭ în comitet: Dr. Ilie *Beu*, Dr. Vasile *Bologa*, Arsenie *Bunea*, Gavriil *Precup*, Romul *Simu.*

Viitórea adunare generală a fost învitată a-se ţiné în Braşov, Sibiiu, Alba-Iulia. Comitetul central va decide.

La órele 4 d. a. s'a ţinut *şedinţa festivă* a secţiunilor scienţifice literare, în care au ţinut conferenţe d-nii Dr. Iosif Blaga şi Dr. Iosif Popovicĭ.

Rĕsboiul ruso-japones.

Situaţiunea pe câmpul de rĕsboiŭ din Manciuria nu s'a schimbat mult în ḑilele din urmă. Din telegramele mai nouĕ resultă, că Japonesii îşĭ împing trupele lor mai ales spre rĕsărit şi concentréză trupe însemnate şi spre apus de Mukden.

Étă telegramele mai nouĕ:

Situaţiunea în Manciuria.

Locotenentul general *Sacharow* a adresat statului major rus cu data de 25 Sept. următorul raport telegrafic:

Trupele de gardă inimice s'au apropiat ḑilele trecute de strîmtórea de munte *Kautulin*, dér n'au reuşit sĕ-l ocupe, de óre-ce detaşamentul nostru de avangardă s'a opus energic.

Tot *Sacharow* telegrafiéză cu data de 26 Sept.: Avangarda inimică, în numĕr de un batalion infanterie şi douĕ escadróne cavalerie, a luat în ḑiua de 25 Sept. ofensiva, probabil cu scopul de a face o recunóscere în regiunea cuprinsă între drumul Mandarinilor şi înălţimile satului Tumytsa. Inimicul *a fost respins* pe întréga linie, urmărit de cavaleria nóstră. El nu s'a întins încă spre nord pe malul stâng al rîului Liaoho, dér s'a întărit în împrejurimile de la Tşjantou.

„Lokalanzeiger“ primesce din Mukden scirea, că Japonesii au trecut rîul *Hunho* la 74 verste de Mukden. Ei schimbă posiţiunile lor principale spre ost.

Asediarea Port-Arthurului.

Despre asediarea acestei fortăreţe sosesc fel de fel de scirĭ necontrolate. Cele mai multe vin din Cifu şi sunt telegrafiate diarelor englese de corespondenţii acestora, carĭ la rêndul lor le iau din gura cutărui Chines cu fantasie înfierbântată.

Agenţia „Reuter“ află din Cifu, că Japonesii ar fi luat în ultimele lupte, carĭ au durat trei ḑile, mai multe posiţiunĭ însemnate. Au avut însĕ pierderĭ marĭ. In zorii ḑilei de 20 Septemvrie garnisóna şi locuitorii din Port-Arthur au fost deşteptaţĭ de focul Japonesilor, carĭ începură sĕ atace pe întréga linie a forturilor de la vest. Japonesii au dat apoi asalt şi au cucerit trei forturĭ însemnate şi alte şése mai neînsemnate.

Cu totul altfel sună scirile din isvor rusesc. „Matin“ din Paris primesce de la Petersburg scirea, că *ultimul atac al Japonesilor a fost respins şi Japonesii au avut pierderi enorme.*

Consulul engles din Cifu desminte scirea, că Japonesii ar fi început asediarea Port-Arthurului dinspre rĕsărit. — Diarele londonese asigură, că Japonesii au amânat atacul proiectat pe Sâmbăta trecută. Ei au descoperit în incinta fortificaţiunilor interne lucrărĭ nouĕ de apĕrare şi baterii. Vasele de rĕsboiŭ rusescĭ sunt neatinse încă. In fortăréţă sunt provisiunĭ îndestulătóre, dér lipsesce apa.

Flota ruséscă din Marea-Neagră.

O telegramă din *Constantinopol* aduce următórea scire:

Ambasadă englesă a primit scirea sensaţională, că *flota de rĕsboiŭ rusécă din Marea-Négră a părăsit în decursul nopţii Sebastopolul*, mergênd spre o ţintă necunoscută. Ambasada a încunosciinţat îndată despre acest eveniment Pórta. Sultanul a convocat imediat consiliul de miniştri, ca sĕ discute cu el acest fapt estraordinar. Guvernul turcesc a telegrafiat imediat la tóte staţiunile de porturĭ din Marea-Neagră, îndrumând autorităţile, ca îndată-ce vor zări unde-va flota rusécă, sĕ-i raporteze. Dispariţia flotei rusescĭ face sensaţie mai ales din causă, că actualmente nu esistă între Rusia şi Turcia nicĭ o diferenţă sériósă.

SCIRILE ḐILEI.

— 15 (28) Septemvrie.

Ministrul Berzeviczy la Clujiŭ. Ni-se scrie din Clujiŭ: In ḑiua de 27 Septemvrie a sosit la Clujiŭ ministrul cultelor şi instrucţiunei publice Berzeviczy şi a fost primit la gară de primarul oraşului, rectorul universităţii şi directorii institutelor de învĕţământ. Primarul Szvacsina l'a întêmpinat cu un discurs, în care a asigurat pe Berzeviczy, că „cetăţenii din Clujiŭ, acest centru expus al culturei maghiare, luptă şi vor lupta cu însufleţire sub stégul purtat de dênsul în interesul culturei maghiare“. La sosirea ministrului, nu se scie din întêmplare séu din adins, era de faţă în sala de aşteptare şi baronul Des. Banffy, care privea la ceremonia primirei cu ţigara în gură. Tinerimea universitară a aclamat pe Banffy, despre care se scie că licitéză în şovinism cu Berzeviczy. Ministrul a fost găzduit la profesorul de la facultatea de medicină *Udranszki* şi a visitat tóte institutele de învĕţământ din Clujiŭ. La recepţiunea ce a avut loc a doua ḑi după sosire s'au presentat numĕróse delegaţiunĭ, representanţii tuturor confesiunilor, între carĭ şi amêndoi protopopii românĭ Dr. Elia *Daianu* şi Tuliu *Roşescu.*

Facultate de drept italiană în Innsbruck. In Dalmaţia, Istria, Triest şi Tirolul de sud locuiesc câte-va sute de mii de Italienĭ, carĭ de mult cer de la guvern sĕ li-se înfiinţeze o universitate cu limba de predare italienéscă. Dorinţa lor era, ca acéstă universitate sĕ se înfiinţeze în Triest. Nu li-se împlinesce Italienilor întréga dorinţă, adecă sĕ li-se ridice universitate completă şi acolo unde ei voesc, guvernul austriac însĕ totuşĭ s'a hotărît, ca sĕ le înfiinţeze o facultate de drept deosebită pe lângă universitatea din Innsbruck. Acéstă facultate se va deschide chiar în anul acesta.

Teatru de diletanţĭ. Aflăm că un cerc de diletanţĭ din Braşov va da în 9 (26) Octomvrie o serată teatrală în sala cea nouă de la hotel Central Nr. 1. Informaţiunĭ mai detaiate vom aduce în numerele viitóre.

Procesul şcólelor catolice din România. In numĕrul trecut de Duminecă am amintit despre procesul, ce s'a intentat celor trei institute de călugăriţe din Galaţĭ, Iaşĭ şi Bucurescĭ, numite „Notre Dame de Sion“. Procesul a fost judecat timp de 5 ḑile de către consiliul permanent al instrucţiunei publice din Bucurescĭ. Preşedintele acestui consiliu este rectorul universităţii D. Dumitrescu-Iaşĭ, ér membrii: profesorii universitarĭ Bianu şi Coculescu. Acusarea a susţinut'o inspectorul învĕţământului secundar Teodoru, spunênd, că călugăriţele nu se conforméză legilor ţĕrii şi regulamentelor instrucţiunei publice. Afară de acésta umblă sĕ prindă în mrejile lor şi sĕ convertéscă la catolicism mai ales pe fetele bogate de Român. — Au fost chemate ca martore douĕ fete de acestea, d-şórele Basarabeanu, fiicele fostului arendaş al domeniului Brăilei. Una din acestea a ḑis, că tatăl sĕu era armean, mă-sa grecóică, ér dênsa nicĭ n'a fost botezată. Crescută la călugăriţe, a trecut de bună voie la catolicism, după-ce a devenit majoră. — Apĕrătorul d-l Xenopol, profesor la universitatea din Iaşĭ, a spus că călugăriţele dau fetelor educaţie creştinéscă, ca sĕ devină bune mame de familie, pe când inspectorul Teodoru are în vedere educaţia socială şi emanciparea. — Teodoru a cerut în replica sa închiderea institutelor catolice. — Consiliul a chibzuit timp de 5 óre, fiind de faţă şi inspectorii Haliţă, Banu, Teodoru, dér resultatul chibzuirei, pe care l'au înaintat ministrului de culte, se ţine secret, aşa că până în momentul de faţă nu se scie, ce s'a hotărît.

Cucuruz din America. Mercurĭ a sosit în portul de la Fiume corabia „Wellington“, după călĕtorie de 40 ḑile făcută de la oraşul „Rozario di Santafe“ (America sudică) până la Fiume aducênd 50,000 măjĭ metrice de cucuruz galbin, numit „La Plata“. Marfa a sosit în stare de tot bună şi e de calitate ireproşabilă.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat de la vĕduva preotésă d-na Elena *Craioveanu 10 cor.* întru amintirea rĕposaţilor ei soţ Ioan şi fiu Vasile. Priméscă generósa donatóre cele mai călduróse mulţămite. — *Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române*

Cununie. D-l Ioan *Strâmtu* şi d-şóra Marióra *Grozea* îşĭ vor serba cununia religiósă Duminecă în 2 Octomvrie n. la órele 12 din ḑi în biserica gr. cat. din Tohanul-vechiŭ.

Logodne. D-l Ilarion *Dulău* din Biea şi d-şóra Victoria *Marian* din Iclod s'au logodit în ḑiua de 26 Septemvrie a. c.

— D-l Eugen *Popescu* învĕţ. dirigent în Boiţa s'a logodit cu d-şóra Virginia *Creangă* din Bod.

Societatea de lectură a şcolarilor de la gimnasiul superior fundaţional din *Năsĕud* invită la serata literară-musicală urmată de dans ce se va aranja în Năsĕud în sala de gimnastică Lunĭ în 3 Octomvrie 1904 din incidentul sĕrbărei aniversare a 41-a de la

---

Veni un cornist sĕ raporteze, că domnul sublocotenent Atanasiu a dat ordin sĕ-şĭ curețe ómenii „amuniţia“. Moşneagul se încruntă şi mugi:

„Mars! *Haraus!*“

Acestea erau vorbe de pe vremea Nemţilor: greu! moşul ajunsese la aman!

Veni căprarul:

„Sĕ trăiţĭ, Moşule, a dat ordin domnul sub-locotenent...“

— Com? Şi tu, *idem*, foră vorbă!

— A dat ordin sĕ curăţim amuniţia...

— Indrăsnescĭ? *Marşir, farfluctăr!* Haid'! scurt! Paşol!“

Bĕtrânul îşĭ trase chipiul şi mai tare pe ochĭ, se întórse şi se uită lung la Ghiţă, fără sĕ rostéscă nicĭ o vorbă. Apoi îşĭ vîrî mânile în buzunarele pantalonilor, ridică capul şi începù a cerceta zarea pe sub cozoroc.

De de-asupra nu ploua, dér ḑiua era mohorîtă, fără sóre şi cerul se căptuşise cu nourĭ alburii. Un vênt rece venia de la miadă-nópte, îngheţa degetele şi înroşia nasurile. Peste spinările de pămênt se zăriau, cât cuprindea ochiul, desfăşurările grăbite ale sulurilor cenuşii de fum şi resfirarea lor în góna vêntului, apoi se audiau, mugind tunurile, unul după altul, mânios şi înăbuşit.

Moşul privia tóte cu o nepăsare de ghiaţă; pĕrea că prea puţin îi pasă de frământarea din şanţurĭ, de mişcările colónelor printre întăriturĭ, de trecerile repeḑĭ ale ofiţerilor încolo şi încóce, de tótă zarva depărtărilor. Se uita aşa, ca şi cum le-ar fi dat tóte dracului. Din când în când mormăia câte-o înjurătură cu „farfluctăr“ şi cu „idem“ şi scuipa cu gréţă într'o parte.

Intr'un târḑiu, îşĭ scóse pipa, şĭ-o umplù cu tutun şi privi cu mânie în jur. Un învĕţăcel eşi ca din pămênt cu un capĕt de iéscă aprinsă, şi Moşul, după ce dădù foc tutunului, prinse a pufăi din greu, par'că îndeplinea o mare casnă. In jurul lui nimenĭ nu vorbia; numai la o parte într'un dos, câţĭ-va se sfătuiau, căutând sĕ afle cum ar puté îmblânḑi pe bĕtrân. Dér nu puteau găsi, sĕrmanii, nicĭ-un mijloc, căcĭ totă mângăerea moşului se cuprindea într'o gustare bună pentru Ghiţă, şi de când se trăseseră din şanţurile Griviţei, provisiile se împuţinau ḑi cu ḑi.

Mânia şi tăcerea Moşului cresceau cu trecerea încétă a césurilor. Pe la amiaḑĭ însĕ, nu mai putù răbda. Sărută pe Ghiţă, îşĭ strînse centuronul şi-şĭ cercetă revolverul, strigă la ţiganul Boroi, sĕ-şĭ lase dracului toba şi sĕ vie după el, — şi o porni încet-încet printre dungile şanţurilor, printre taberile tăcute, peste care suflarea aspră a lui Noemvrie presăra par'că fiorĭ de ghiaţă. Ghiţă şi Boroi mergeau alăturĭ în urma lui: ţiganul sgriburit, cu umerile ridicate, ţapul dând repede din cap după pasc.

Tunurile, în tóte părţile, nu mai conteniau. Băteau într'una, aşa de regulat, şi aşa de multă vreme, încât nu le mai băga nimenĭ în sémă.

Moşul mergea la întêmplare, pe gânduri. Intr'un rĕstimp se întórse spre ţap:

„Ghiţă-băete, ţi-e fóme tare, mĕ?“

Ţapul behăi încet şi Moşul gemù, plin de năduf. Fără sĕ mai spue nimic, porni ér înainte, Griviţa rĕmăsese pe drépta în urmă; celelalte întăriturĭ turcescĭ se desfăşurau spre miédă-nópte, în încâlciturile délurilor şi văilor. Moşul mergea spre asfinţit, pe o întindere gólă, către taberile rusescĭ. Un sat se zăria pe o costişă, dincolo de adêncătura unui părău, şi în

înființarea gimnasiului. Inceputul precis la $7\frac{1}{2}$ óre séra. Prețul întrărei de persónă 1 cor. 40 fil. Venitul curat este destinat în favorul înființândei mese a școlarilor la acest gimnasiu. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor publica. Program: Imn poporal, cor mixt. Cuvênt festiv, rostit de președintele societății de lect. a școlarilor V. Motogna școl. în cl. VIII-a. Oda gimnasiului, cor mixt; Fragment din Satira III de M. Eminescu decl. de Nicolae Brătean școl. în cl. VII-a. Veturia-vals, de I. Ivanovici orchestră. Curcanii, anecdotă de T. Speranță decl. de G. Ghișe școl. în cl. VIII-a. La o rîndunică, de C. Dimitrescu, cor bărbătesc. Părți alese din „Horaț“, tragedie de Corneille, trad. în versuri de G. Sion, predată de mai mulți școlari. Hora, de G. A. Dinicu, sextet de violină. La mijloc de codru des, de C. Dimitrescu cor. bărbătesc. Potpuriul II de I. Mureșianu, orchestră. Cuvînt de închidere rostit de vice-președintele soc. de lectură G. Vidican școl. în cl. VII-a.

Eftinirea sării pentru vite. Ordinațiunea ministrului de finanțe dată cu privire la esecutarea legii despre punerea în vêndare a sării pentru vite, dă drept de vêndare, în prăvălie deschisă, fie-căruia care cere acest drept de la direcțiunea financiară competentă. Prin noua lege prețul sării pentru vite s'a redus de la 10 la 6 coróne de maja metrică, ér ordinațiunea provocată mai sus pune în vedere, că de la un termin anumit, care se va fixa mai târdiu, se vor pune în vêndare și brichete (sghiaburi, sdroburi) de sare de câte 5, 10 și 15 chilograme pentru lins.

Comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae din Brașov a hotărît în ședința sa de la 11 Septemvrie v. a. c., că în afaceri bisericesci și școlare, *numai* acele testimonii de paupertate vor fi luate în considerare, cari vor fi eliberate parochienilor de la acéstă biserică de *actuala epitropie*.

Obiecte archeologice găsite în pămênt. In Ocna Sibiiului făcêndu-se săpături cu scop de a se planta arbori de la hala de așteptare a celei ferate și până la stabilimentul băilor s'a găsit în pămênt 1) un topor de piatră din epoca neolită. 2) Un glob de piétră. 3) O frântură din partea de jos a unei rîjnițe de pe vremea Romanilor. 4) O monedă de argint de la 258 după Christos, avênd pe avers figura lui M. Antonius Gordianus încunjurată de inscripția circulară: IMP. GORDIANVS. PIVS. TEL. AVG. — Inscripția de pe revers nu se póte ceti. Afară de acestea s'a mai găsit și un vas de lemn pentru purtat sare, acesta însĕ fiind putred rĕu, s'a spart când voiau sĕ-l scótă.

Sfințire de biserică. Dumineca în 2 Octomvrie n. a. c. va avé loc sfințirea bisericei gr. orientale române nou edificate din *Șimotelnic*, Sâmbătă în 1 Octomvrie la 2 óre p. m. are loc primirea delegatului archiepiscopesc, ér la 4 óre vecernie. Dumineca în 2 Octomvrie la 8 óre a. m. utrenie, după care urméză sfințirea bisericei și liturghie solemnă. La 1 óră p. m. banchet à 3 cor de persónă. La 6 óre p. m. petrecere cu joc. Prețul întrărei: de persónă 1 cor. Venitul curat este destinat în favorul bisericei gr. orientale din loc.

Teatru român în Sibiiu. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ a luat hotărire de a presenta în partea a 2-a a lunei Octomvrie n. c. pe scena teatrului orășenesc piesa „Sâmbăta morților“, dramă în 5 acte de Raupauch, localisată de Teodor V. Păcățianu. Venitul curat se va împărți între păgubiții noștri prin foc, cum și ca daruri de Crăciun sĕracilor noștri.

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, s'au primit următorii domnii ordinari: Valeriu Bonea, capelan în Fofeldea, Dr. Lucian Borcea și Dr. Eugen Piso, advocați, Ilie Hociotă, econom seminarial. Eugen Vancu, funcționar la „Albina“, toți din Sibiiu; Nicolae Tămaș, notar în Cacova, I. Mușoiu, notar în Bungard, Ioan Fanea, notar în Tălmăcel, Alexandru Bârsan, învĕțător, Vasile Tarcea și Ioan Trifan, ambii economi și toți din Rusciori, ér secretarul Reuniunei Victor Tordășianu, fost membru pe viéță, completând taxa până la 200 cor., a fost trecut în șirul membrilor fundatori.

In atențiunea glotașilor. In puterea art. de lege XXXVII. din 1893 sunt obligați toți glotașii, cari au servit activ sĕu ca reserviști de reîntregire la armata permanentă, la marină, la honvedi și în fine la gendarmerie, — mai departe toți acei glotași, cari nu au fost în serviciŭ activ militar și în reserva de reîntregire, cari însĕ sunt provĕduți cu certificate (de colóre roșie) pentru glóte, ca în *17, 18 și 16 Octomvrie a. c.* sĕ se anunțe în casarma honvedilor la 9 óre diminéța séu în persónă, séu în scris. In 17 Octomvrie a. c. au de a se anunța cei din anii 1862—1865 inclusive, în 18 Oct. cei din 1866—1869 incl., ér în 19 Oct. cei din anii 1870—1871 și mai tineri. Pentru anunțarea în scris se pot căpĕta bilete de la despărțĕmêntul militar magistratual de la care tot-odată sĕ pot cere și informațiuni privitóre la aceste bilete.

La anunțarea în persónă fie-care glotaș are sĕ aducă cu sine pașaportul de glótă respective ultimul document militar, ér la anunțarea în scris are sĕ se acludă acest document. Cetățenii statului austriac, cari domiciliéză aici, sunt asemenea supuși prescriptelor sus anumite. Intrelăsarea nemotivată a anunțării se pedepsesce cu 4—200 coróne, sĕu cu închisóre corĕspundĕtóre.

La fondurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ s'au mai facut următórele dăruiri: Din prilegiul morții soției de econom Ana Ilie Poșa din Porumbacul inferior, s'au făcut întru eternisarea memoriei rĕposatei, la fondul „Daruri de Crăciun sĕracilor noștri“, următórele contribuiri: Ana Aron, presidentă 40 bani, Paraschiva Cioran, vice-pres. 20 bani, Elena Sander 40 bani, Ioana Rebega, Elena Morariu, Elena B., Elisabeta Florian și Maria Grecu, fie-care câte 20 bani, Vic. Tordășianu, bărbat de încredere, Ioan Apolzan notar, fie-care câte 10 bani, Elisaveta C. Popa 20 bani.

La fondul de 20 bani pentru hala de vêndare au mai dăruit următorii: Nicolae Băieșan, paroch (Bucium-Isbita) 2 cor., Aurel Decei, notarul al 2-lea (Gurariului) 1 cor., Dr. Ilie Iancu, medic (Tălmaciŭ), Dr. P. Șpan, profesor sem., Marcu Jantea, catechet (Clușiŭ), Vilhelm Zoltner, înv. (Gușterița), Ioan Budiu, funcț. la „Albina“, d-șóra Aurelia Stoica, învĕțătóre (Jacul-rom.), d-șórele Mariți și Cornelia Gabor, d-na Alexandrina Gabor, Alexandru Simonescu, abs. în drept, Dr. L. Petru Tincu, funcț. la „Albina“, fie-care câte 20 bani, Albrich, prof. 1 cor., Iosif Morariu, paroch (Hosman) 70 bani, Constantin Băila, directorul școlei economice din Belu (Arghes) 1 cor., Eustatiu Cibu, paroch (Daia) pentru sine, soția sa Ana n. Patachi și fiica lor Silvia, abs. a școlei Reun. fem. rom. din Brașov 1 cor. 20 bani, Ioan Bratilescu înv. (Boița) și soția sa n. Coca, pentru ambii 80 bani, Ioan Ursa, librar 40 bani, nou hirotonitul presbiter capelan Victor Grindean, din Iclandul mare dăruesce pentru sine și soția sa Eli n. Hodoș, pentru socrul sĕu, parochul Vasile Hodoș, cumnată-sa Letiția, apoi întru eternisarea memoriei sócrei sale Ana Hodoș n. Gheaja și a unchiului socrului sĕu Dr. Iosif Hodoș fost referent școlar în total 4 cor. La fondul vĕduvelor a dăruit parochul Ioan Oțoiu din Aciliu, întru eternisarea memoriei fiicei sale Stefania 1 cor., Vic. Tordășianu, ref. consist. întru vecînica pomenire a mult-regretatului sĕu prietin Cornel Pop Pĕcurariu 2 cor.

Minunat este succesul obținut de On. dame, prin întrebuințarea laptelui de castraveți. Acest lapte face sĕ dispară în câteva dile de pe obraz pistrui, sgrăbunțe și alte bóle de piele, netedesce încrețiturile și împrumută feței un teint alb, tineresc fără sĕ schimbe pielea. Un mijloc, care a fost premiat la esposițiunile din Paris și Viena, care ca și la noi așa și în Anglia scóte din întrebuințare tóte celelalte cosmetice. O sticlă 2 cor. Săpun de castraveți veritabil englesesc 1 cor. Pudră 1 cor. 20 b. Se capĕtă la farmacii. Trimiterea principală prin C. Balassa farmacist, Budapest Erzsébetfalva.

Problemele economice ale „Asociațiunii“.

Adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ce s'a ținut în dilele de Mercuri și Joi, 21 și 22 Septemvrie n. a. c., la Timișóra, ne oferă plăcuta ocasiune de a ne ocupa și noi de acéstă instituțiune importantă din tóte punctele de vedere pentru Românii din acéstă țéră.

Raportul general al comitetului central publicat în Nr. IV al revistei „Transilvania“ ne dă indicii asupra întregei activități a „Asociațiunii“ în anul de gestiune 1903/4. Problemele de cari se ocupă Asociațiunea sunt multe și mari. In deosebi problemele, ce revin secțiunilor ei sunt una ca alta de importante și necesare. Atât cestiunile de natură literară, cât și cele din domeniul istoriei, al sciințelor, al școlelor și economiei — inițiate de Secțiuni și sprijinite cu mare bunăvoință de comitetul central — merită deosebita atențiune a tuturor ómenilor de bine.

Pe noi — scrie „Revista Economică“ din Sibiiu, — ne intereséză mai de-aprópe problemele de natură economică din sfera de activitate a „Asociațiunii“ și a secțiunilor ei, și astfel ne vom întreține de astă-dată asupra acestora.

Secțiunea economică a „Asociațiunii“ după reconstituirea ei în anul trecut a început, pe base mai largi, o activitate intensivă, care va puté aduce intereselor economice ale poporului nostru folósele cele mai reale.

Programul de acțiune stabilit de acéstă secțiune pentru viitorul mai apropiat este următorul:

1) Culegerea datelor statistice cu privire la starea economică a Românilor din patrie.

2) Inițiarea de scrieri poporale din domeniul feluritelor ramuri ale economiei naționale.

3) Urmărirea literaturii economice, mai ales a celei publicate în limba română.

4) Inițiarea înființărei unei școle agricole românesci.

5) Studiarea cestiunii școlelor economice de repetiție. In legătură cu acésta cualificarea învĕțătorilor pentru aceste școle.

6) Cestiunea prelegerilor economice împreunate cu demonstrațiuni practice și a cursurilor de industrie agricolă pentru popor.

In legătură cu acésta cestiunea formării de specialiști în toți ramii agriculturii și pentru industria agricolă.

7) Cestiunea aranjării unei esposiții generale și a esposițiilor în despărțĕmintele Asociațiunii cu ocasiunea adunărilor cercuale.

8) Studiarea cestiunei socialismului.

9) Studiarea modului de a se delătura piedecile ce se pun în calea înființării Reuniunilor agricole românesci.

10) Studiarea cestiunii emigrărilor.

11) Studiarea terminologiei financiare usitată de present la băncile românesci din țéra și în cercurile clientelei lor și publicarea unui dicționar special al terminologiei financiare române.

Mai toți membrii secțiunii însărcinați cu studiarea diferitelor chestiuni luate în programul de acțiune, și au început lucrările și o parte din ei au presentat rapórte și propuneri în causă.

Până acum au fost studiate mai amĕnunțit cestiunile privitóre la culegerea datelor statistice, la înființarea școlelor economice de repetiție și a cualificării învĕțătorilor pentru aceste școle, și cestiunea prelegerilor economice pentru popor.

Cestionarul pentru culegerea datelor statistice este gata, și acum trebue sĕ se urmeze la distribuirea lui, avênd apoi sĕ se compună la timpul sĕu însași statistica, din

---

récéla dilei mohorîte părea mort, fără nici un suflet în el.

De-odată, din văgăuna părăului se arătară capete de călăreți. Moșul avea ochi buni și-i cunoscu de departe: erau călărași de-ai noștri. In tăcerea văei stăteau nemișcați, par'că așteptau ceva. Bĕtrânul se îndreptă grăbit spre ei. Un călăreț eși din grămadă și începu a face semne; Moșul le înțelese cum îi venia la îndemână, și porni și mai zorit spre pâlcul întunecos.

Când ajunse, îi eși înainte un locotenent óchеș, cu barba négră și cu nasul turtit. Vorbea repede și-i jucau ochii în cap ca la Necuratul.

„Ce e, Moșule? ce vênt te bate? Cum? ce-i?“

— Nimic! rĕspunse morocănos bĕtrânul, oprindu-se și salutând. Am pornit și eu, póte-oiu da de ceva *proviant*, că-mi móre băiatul de fóme....

— Așa? strigă repede ofițerul, bine, Moșule, bine! Stai, colea! ai răbdare. Vine un convoiŭ turcesc, înțelegi? Scurt! în doi timpi și trei mișcări dăm atacul, — și ori, ori!...

— „*Farfluctăr*! murmură bĕtrânul; tot se gândesce Dumnedeu la noi!“

Se întórse spre țap și-i mângâe capul negru, pe când toboșarul Boroiŭ sta țĕpăn cu mânile la vipușca pantalonilor și cu chipiul împins până la cĕfă.

Bĕtrânul dise ér, mai blând:

„Tot e bine când ești bĕtrân. Te mai cunosc tinerii, și altfel merg lucrurile....“

— Da, Moșule, rosti iute locotenentul, te cunosc! te cunosc! de sigur...“

Apoi își ridică calul în două picióre și făcu câte-va copce până la malul părăului. Chiar atunci câte-va împușcături rare cădură una după alta: par'că celor cari trăgeau le era lene. Și glasul locotenentului începu a striga cu aprindere, și sfĕrși prelung și rĕsunător:

„Marrrș!...“

Călăreții dădură pinteni, un fîșiit aspru trecu, apoi prinse a dudui pĕmêntul. Se resfirară, trecură părăul și suiră spre dâmbul, care dosia un cot al șoselei ce eșia din sat, pe după înălțimi.

Moșneagul rĕmase singur, cu Ghiță și cu Boroiŭ. Privi câtă-va vreme lung în urma lor, apoi rosti:

„Hai și noi! Haimanale și tartori!... O sĕ-i rrrup cu dinții!...“

Își trase revolverul și porni fórte grăbit.

Impușcăturile se îndesiseră; o larmă de glasuri deștepta singurătățile, crescu, sfâșiată de strigăte, de țipete și de urale. Și când ajunse Moșul pe dâmb, bătaia era în toiŭ. Șiragul de care se oprise în lungul drumului, și ai noștri încolțiau de tóte părțile pe călăreții păgâni. Caii, răpediți, se prăbușiau unul spre altul, învălmășéla crescea, pocnetele de carabină sĕ răriră, conteniră; și lupta se resfiră pe sub dâmb și printre care, și ómeni cădeau, caii o porneau razna, pe când, între vêrtejurile aceste de mânie, boii, grămădiți cu capetele în fundurile carelor încărcate, sufiau speriosi și frământau pĕmêntul cu piciórele.

Moșul nu stătu mult la îndoială. Porni fórte liniștit spre căruța cea din urmă, de unde încăierarea trecuse. Pe drum își întórse capul, și băgând de sémă, că țiganul s'a oprit, cu mânile pe córnele lui Ghiță, răcni:

„Marșir! cióră afurisită!... întinde aripile, — că te svêrl' în fundul fundului iadurilor!“

Țiganul porni încovoiat, împins de córnele lui Ghiță.

Bĕtrânul se apropie de căruță, pe când lupta se înfierbênta spre vale, pe drum și pe de laturi, într'o bubuire mare de răcnete. Scóse sabia și înțepă un sac. Câte-va fire de orez eșiră prin tăetură.

„Grâu turcesc!“ mormăi bĕtrânul. „Bun și ăsta!...“

Inșfăcă un sac, făcu semn Țiganului sĕ se apropie, și i-l prăvăli din căruță pe spate. Apoi răcni:

„Pornește-o, mĕ!“

Când se puse mâna pe al doilea sac, un fez se înălță de ceea parte și un cap bărbos se arătă la lumină.

„Ce-i, bre?“, întrebă bĕtrânul.

Turcul nu voi sĕ rĕspundă, se repedi pe după căruță și ridică sabia. Moșneagul nici nu se clinti, ridicî drépta cu revolverul și fulgeră pe Turc drept între ochi c'o descărcătură. Voi sĕ tragă sacul, când alt dușman se avêntă pe drumul celui dintâiŭ.

„*Idem!*“ dise scurt Moșul și-l trăsni și pe acesta în numele tatălui de două palme depărtare. Turcul cădu peste cel dintâiŭ fără sĕ gĕmă măcar.

care vom scóte de sigur nenumĕrate învĕţăturĭ reale, neapĕrat trebuinciόse la organisarea nóstră economică.

Executarea planului referitor la înfiinţarea şcólelor economice de repetiţie şi la cualificarea învĕţătorilor pentru aceste şcóle, va produce o reformă nu se póte mai folositóre în învĕţămêntul agricol al poporaţiunii nóstre de la sate.

Şi tot aşa de adânc tăietóre în organisaţiunea nóstră economică şi pentru înaintarea poporului are sĕ fie şi realisarea planului referitor la prelegerile economice pentru popor, cestiune din cele mai ardĕtóre şi tot-odată de supremă importanţă.

Décă aruncăm o privire asupra părţiĭ Raportului comitetului „Asociaţiunii", ce tratéză despre prelegerile poporale vedem că în 22 despărţăminte s'au ţinut în total 40 astfel de prelegerĭ, în cea mai mare parte cu ocasiunea adunărilor cercuale. Dintre acestea prelegerĭ aprópe jumĕtate au fost din sfera economiei; celelalte de altă natură.

Organisând cestiunea prelegerilor economice: prin cualificarea personalului necesar la ţinerea lor, prin compunerea unei serii de conferenţe potrivite împrejurărilor nóstre economice, prin crearea mijlócelor neapĕrat trebuinciόse pentru purtarea şi executarea stăruitóre şi cu sistem a acestor prelegerĭ, — vom ajunge de sigur în viitorul cel mai apropiat sĕ înregistrăm nu 20, ci 200 şi chiar 2,000 prelegerĭ economice ţinute în fie-care an în adunările cercuale şi în agenturile din despărţămintele „Asociaţiunii".

Étă una din căile cele mai potrivite de a ne apropia de popor şi de a-i tinde mână de ajutor, pentru-ca sĕ se smulgă din situaţiunea nefavorabilă în care a ajuns.

Bucuria Italiei.

Dorinţa cea mare a poporului italian şi a poporului din Muntenegru, patria reginei Elena, — de a vedé asigurat viitorul Italiei prin nascerea unui moştenitor de tron — s'a împlinit. Regina Elena a dat în 15 l. c. nascere unui băiat sănĕtos, de care se légă cele mai frumóse speranţe. Bucuria, care a cuprins poporul italian şi muntenegrin la auḑul acestei scirĭ nu se póte descrie. Petrecerĭ de tot soiul, conductur de torţe şi fel de fel de acte de bucurie s'au sĕvĕrşit din acest prilej în tóte oraşele şi comunele italiene, luând parte miĭ şi miĭ de ómenĭ.

Nascerea moştenitorului a fost anunţată de 101 bubuiturĭ de tunurĭ, de sunetul clopotelor din tóte bisericile, tóte oraşele şi în deosebĭ capitala Roma s'au îmbrăcat în haine de sĕrbătóre şi pe fie-care ceas soseau sute de felicitărĭ din ţéră şi streinătate.

Marţĭ diminéţa, la órele 11, s'a redactat la castelul regal din Racconigi actul de nascere al principelui de Piemont. Étă textul sĕu:

„Act de nascere al A. S. R. principele *Umbert Nicolae Toma Ion Maria de Savoia principe de Piemonte*, fiu al M. M. L. L. Regele şi Regina Italiei. In anul 1904, la 20 ale lunei Septemvrie, órele 11 a. m., în sala regală a castelului din Racconigi, înaintea mea Iosif Saracco, cavaler al ordinului suprem al prea sfintei Annunziata, ca preşedinte al Senatului Regatului, ofiţer al stărei civile a familiei regale, asistat de E. S. avocatul Ion Giolitti, mare cruce a ordinului Sf. Mauriciu şi Lazar, deputat la parlament în calitate de ministru secretar de stat la departamentul internelor, notar al corónei, s'a presentat în persóna M. S. Victor Emanuel III Ferdinand Maria Gennaro de Savoia rege al Italiei, de 34 anĭ, domiciliat în Roma, care mĭ-a declarat, că la órele 23 (11 nóptea) şi minute 30, la 15 ale lunei curente, în acest regal castel s'a născut din M. S. Elena Nicolajewna născută Petrovicĭ de Niegosh din principii Muntenegrului, regină a Italiei, consórta sa cu care e căsĕtorit, un copil de sex masculin pe care M. S. Regele mi l'a presentat şi căruia i-se dă numele de Umbert Nicolae Toma Ion Maria cu titlul de principe de Piemonte.

La cele de mai sus şi la încheierea acestui act au fost presenţĭ ca martorĭ desemnaţĭ de M. Sa Regele, Excelenţa Sa contele Constantin Nigra, cavaler al ordinului suprem al Prea sfintei Annunziata, ambasador în retragere, senator al regatului, de anĭ 76, şi Excelenţa Sa Iosif Bianchieri, cavaler al ordinului suprem al Prea sfintei Annunziata, preşedinte al Camerei deputaţilor, de anĭ 82, amêndoi pentru acest act reşedinţĭ la Racconigi.

Tóte cele de mai sus au fost redactate din ordinul meu de către comandorul avocat Frederic Pozzi, director al secretariatului Senatului, cancelar însărcinat cu redactarea actelor civile ale familiei regale. Presentul act a fost scris în două esemplare, carĭ vor fi păstrate, unul în archivele generale ale regatului şi altul în archivele Senatului. A fost cetit celor presenţĭ, carĭ l'au subscris cu mine în ambele esemplare: „Victor Emanuel, Constantin Nigra-Iosif Bianchieri-Iosif Saracco şi Ion Giolitti".

Reuniunea

învĕţătorilor românĭ gr. cat. din Archidiecesă.

XII.

De lângă Mureş, Aug. 1904.

Precum am amintit în n-rul precedent, la discuţiunea temei publicată de mine în acest numĕr, au participat pe lângă d-l profesor preparandial Negruţiu şi trei colegĭ ruralĭ. Anume Vasile Dumitraş a recomandat dedarea copiilor încă de micuţĭ la cruţare, apoi ocuparea poporului în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ cu prelegerĭ poporale ţinute de către preoţĭ şi învĕţătorĭ, festivităţile şcolare. Ér Teodor Stoia recomandă înfiinţarea societăţilor pentru tinerime, a bibliotecilor şcolare şi dedarea poporului la sacrificii, şi în urmă Mihail Gârdac a recomandat, ca învĕţătorii sĕ îndemne părinţii sĕ-şi deie copiii la comerciu şi meserii.

Adunarea generală, ca resultat al discuţiunei a anunţat: ca învĕţătorii sĕ stăruie într'acolo, ca sĕ se înfiinţeze pe lângă fie-care şcólă — unde numai e posibil — şi şcólă de repetiţiune economică. Învĕţătorii şi preoţii sĕ premérgă cu un esemplu, purtând o economie raţională de model, sĕ se nisuéscă a înfiinţa reuniunĭ de temperanţă, reuniunĭ de ajutóre, magazine de bucate, sĕ ţină poporului în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ disertaţiunĭ poporale, festivităţĭ şcolare, sĕ înfiinţeze reuniunĭ pentru tinerime şi bibliotecĭ şcolare şi, în urmă sĕ îndemne poporul la îmbrăţişarea meseriilor şi a comerciului.

Tot în adunarea acésta generală s'a primit propunerea biroului central, ca în adunarea generală primă, adecă în cea din tómna anului curent, sĕ se discute în public, ca temă: „Mijlócele cele mai acomodate, cu ajutorul cărora s'ar puté stabili buna înţelegere între paroch şi învĕţător, pentru-ca prin acésta sĕ se dea un avênt mai îmbucurător educaţiunii şi instrucţiunii poporului nostru".

Precum am ḑis cu totul numai patru inşĭ au participat dintre membrii reuniunii la discuţiunea acestor teme ponderóse din anul trecut. Într'adevĕr este lucru de mare mirare, cum-că membrii aşa de puţin se interesézĕ de teme de acéstă natură, carĭ publicându-se cu un an mai înainte au timp şi ocasiune destulă, ca în rĕstimp de un an sĕ mediteze asupra lor, ba sĕ prelucre particular unele din ele publicând lucrarea lor prealabil şi în jurnalele nóstre, ca aşa toţĭ sĕ fie pregătiţĭ la discuţiune, ér de altă parte poporul cetind lucrarea lor sĕ se convingă, cum că învĕţătorii de fapt lucréză şi se ostenesc pentru propăşirea luĭ culturală şi materială. Şcóla poporală peste tot şi în special noi învĕţătorii numai atuncĭ putem spera la un viitor mai fericit — când poporul se va convinge pe deplin, cum-că şcóla şi în deosebĭ noi învĕţătorii voim şi ne nesuim, ca el sĕ progreseze nu numai în cele instructive, dér şi în celea materiale. Când vom ajunge acésta, atuncĭ cestiunea ameliorării salarelor nóstre este de sine deslegată, căcĭ crescênd poporul în celea intelectuale şi materiale, se va îngriji şi de noi, ca sĕ nu mai ducem lipsă.

Mureşianul.

Convocărĭ.

Conform §-lui 18 din statute, adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur" se convócă pe ḑiua de 9 Octomvrie st. n. a. c. la órele 3 d. a. în localul şcólei de fetiţe din Abrud.

Program: 1) Deschiderea şedinţei. 2) Raportul comitetului. 3) Revisiunea raţiociniului. 4) Statorirea budgetului pe anul 1904/5. 5) Esmiterea unei comisiunĭ pentru incassarea taxelor de la membrii vechĭ şi înscrierea de membrii noi. 6) Alegerea comitetului (§. 24). 7) Alegerea unei comisiunĭ de 3, pentru verificarea procesului verbal. 8) Propunerĭ.

Abrud, la 24 Septemvrie 1904.

Ana Filip,
presidentă

Membrii „Despărţămêntului VIII Deva al Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român", precum şi toţĭ aceia, carĭ doresc a deveni membrii „Asociaţiunei" prin acésta se invită la adunarea generală a despărţămêntului, ce se va ţiné în oraşul Vajdahunyad, Duminecă la 9 Octomvrie a. c. la 11 óre a. m. în biserica gr. or.

Ordinea de ḑi: 1) Deschiderea şedinţei prin directorul desp. 2) Raportul notariului, despre activitatea comitetului cercual de la ultima adunare generală. 3) Raportul cassarului despre starea cassei. 4) Alegerea unei comisiunĭ pentru conscrierea membrilor şi încasarea taxelor restante. 5) Alegerea unei comisiunĭ pentru controlarea raportului presentat de notariŭ şi a socotelilor date de cassar. 6) Cetirea disertaţiunilor însinuate cu 24 óre mai nainte la directorul desp. 7) Desbaterĭ asupra propunerilor însinuate conform regulamentului. 8) Raportul comisiunilor escrise. 9) Alegerea comitetului cercual pe durată de 3 anĭ. 10) Statorirea locului pentru ţinerea adunării generale pe anul viitor. 11) Dispositiunĭ pentru verificarea protocolului.

D e v a, la 28 Septemvrie 1904.

Pentru comitetul cercual:

Dionisie Ardelean, not. desp. — *Dr. Ales. L. Hossu,* directorul desp.

Concurs pentru stipendii.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" are de conferit cu începutul anului şcol. 1904/5 următórele stipendii:

1) Un stipendiu din „*Fundaţiunea anonimă din comitatul Dobâca*", de cor. 100 anual, destinat pentru un tînĕr român născut în comitatul Dobâca.

2) Un stipendiu de cor. 80 anual din „*Fundaţiunea Radu M. Riureanu*", destinat pentru un student român de la şcóle secundare (medii).

3) Un stipendiu de cor. 120 anual din „*Fundaţiunea Ioan Gallianu de Kecskés*", destinat pentru un tînĕr român de la vr'unul din gimnasiile din Transilvania; vor fi preferiţĭ, ceteris paribus, rudeniile fundatorului din familiile „Pop" şi „Anton".

4) Un stipendiu de cor. 100 anual din „*Fondul Avram Iancu*", destinat pentru un tînĕr român de la vr'o şcólă secundară (medie).

5) Un stipendiu de cor. 80 anual din „*Fundaţiunea Dr. Ioan Moga şi soţia Anna n. Bologa*", destinat pentru fetiţe de naţionalitate română, fără deosebire de confesiune, din Transilvania, care frecuentéză vr'o şcólă românéscă, în prima linie şcóla civilă de fete a Asociaţiunii séu şcóla de fete a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu"; vor fi preferite, ceteris paribus, fetiţele carĭ vor puté documenta, că sunt înrudite cu familia Dr. Ioan Moga, séu cu familia Bologa.

Cererile pentru aceste stipendii au sĕ se înainteze comitetului central al „Asociaţiunii" în Sibiiu (strada Morii Nr. 8.) până la 15 Octomvrie st. n. a. c. provĕḑute cu următórele documente:

a) Atestat de botez;

b) Testimoniu şcolar de pe semestrul din urmă al an. şcol. 1903/4;

c) Atestat de paupertate;

d) Eventual document de înrudire.

Concurenţii, carĭ şi-au presentat cererile înainte de publicarea acestui concurs, sunt invitaţĭ sĕ-şi întregéscă eventual cererile în sensul condiţiunilor stabilite în concursul de faţă.

Cererile întrate după termin nu se vor considera.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", ţinută la 15 Septemvrie 1904.

Iosif Sterca Şuluţu,
president.

Moşneagul încărcă sacul în spate şi porni spre dâmb. De acolo cătă din ochĭ pe ţigan, şi-l vĕḑu trecênd părĕul aşa de grăbit, par'că îl ajungeau din urmă Tătarii. Ţapul, după o fugă iute, se întorcea sĕ caute pe bĕtrân. Şi lupta împrejurul carĕlor, îndĕrĕt scădea. Turcii se risipeau alungaţĭ de călăraşĭ, şi carabinele ér începură a bubui. Moşul se lăsă cu sacul la vale, pe când ţapu-i da din tircóle, behăind tremurat.

„Tacĭ, Craiule, ḑise bĕtrânul, c'o sĕ-ţĭ fac o cină sĕ se ducă vestea!...“

Când ajunse la băeţii lui, Moşului îi trecuse mânia. Şi liniştea se schimbă în veselie când află că un cornist i-a adus un clondir de roşior, şterpelit cu marĭ nĕcasurĭ cine scie de unde, numai pentru dragostea bĕtrânului.

Séra, la focurile aprinse într'un dos, la un colţ de şanţ, flăcăii îmbucau pe un cap orez fiert cu sare şi cu apă, ér bĕtrânul după ce-şĭ hrănise băiatul c'o fiertură ca aceea, îl culcase lângă el, ş'acuma, pe de-o parte se încălḑia de foc, pe de-o parte de blana lui Ghiţă, şi fuma cu mulţumire tutun *arăpesc*, sorbind cu poftă din clondir. Nasul era ceva mai înfocat ca de obiceiŭ, şi pofta de vorbă venise ér, drept ca în ḑilele când o ducea el bine, la casarma regimentului, între băeţii lui.

Şi în lumina focului, în mijlocul roţei de flăcăi, începù a povesti, ca în vremurile bune, istoria de pe vremea Nemţilor, când era el pompier.

„Ce, mĕ?... ce căutau *şlronţii* la nunta unuia de-ai noştri? Şi încă cu scandal şi cu batjocurĕ... Când am umflat parul de ştejar de la un hârdău, şi când am prins a da, mămulică, mămulică! par'că erau muşte....“

Şi Moşul pufăia, povestea şi-şĭ dregea glasul cu vin. Apoi cerù cornul şi începù a cânta băieţilor lui cântece vechĭ, înăbuşind sunetul cu palma. Şi după cea din urmă sorbitură, cântecile prinseră a curge aşa de duios şi de dulce, par'că le cânta un înger de-al lui Dumnedeu. Într'un rĕstimp se opri şi mormăi, mângâind capul negru al lui Ghiţă:

„*Farfluctăr!* de ce nu-mĭ dădeau pace sĕ-mĭ iau sacii?...“

Apoi ér prinse a cânta, în lumina focurilor. Şi flăcăii nu puteau durmi. Ascultau pe Moş, căcĭ de când trecuse Dunărea, acésta era întâia séră de voie bună pentru bĕtrân, şi din bucuria sufletului lui se încălḑiau cu toţii.

(„Săm.“) **Mihail Sadoveanu.**

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 28 Septemvrie. „Conservatorul“ scrie: Consiliul permanent şĭ-a dat adĭ diminéţă avisul în cestiunea pedepsei ce crede că trebue aplicată institutelor catolice „N. D. de Sion“. După cât aflăm d-nii Dimitrescu-Iaşĭ şi Ion Bianu au opinat pentru pedépsa închiderii temporale, ér d-l N. Coculescu pentru un simplu avertisment în scris. Rĕmâne acum ca d-l ministru Haret, care are facultatea de a dicta pedépsa, reducênd din pedépsa opinată de cons. permanent, ér nicĭ de cum urcându-o, sĕ-şĭ dea ultimul cuvênt. Spre acest scop, suntem informaţĭ, că d-l Haret aştéptă sosirea în capitală a d-lui D. Sturdza, care vine astă-séră cu trenul de 9·40.

Petersburg, 28 Septemvrie. „Russ Slavo“ primesce din Mukden scirea, că armatele japonese se pregătesc pe întreg frontul de atac.

Petersburg, 28 Septemvrie. In tot momentul se aştéptă scirea despre ciocnirea între *Kuropatkin* şi *Oyama*.

Petersburg, 28 Septemvrie. A doua armată manciuriană va numĕra 150,000 de ómenĭ, toţĭ din trupele din activitate. Mobilisarea s'a încheiat şi peste o lună se va începe concentrarea armatei în jur de Charbin.

Mukden 28 Septemvrie. Armata de asediu japonesă a atacat Port-Arthurul în nóptea de 18 Septemvrie. Garnisóna dimpreună cu trupele de marină a resistat vitejesce şi a respins atacul. Japonesiĭ au avut pierderĭ marĭ.

Tokio, 28 Septemvrie. In spitalele din Japonia sunt îngrijiţĭ 45000 răniţĭ, dintre carĭ 9000 sunt în convalescenţă.

Mukden, 28 Septemvrie. Japonesiĭ sunt la o distanţă numai de două dile de Mukden. Kuropatkin a luat mĕsurĭ, ca lupta sĕ se dea la nord de Mukden şi sĕ se cruţe mormintele împĕraţilor chinesĭ.

Economul ca — doctor.

— Fine. —

Dér nu numai de la economĭ, ci chiar şi de la păstorii de vite se cere, ca în anumite casurĭ mai grabnice sĕ fie şi doctorĭ de vite. Păstorii, cum stau ei diua întrégă în jurul ciurdilor de vite, pot vedé mai curênd, când cutare vită nu rumegă, séu nu mânâncă, séu se gată de fătare, şi astfel pot sĕ le dea ajutorul de lipsă spre tămăduire. Etă pentru ce se cere, ca şi păstorii de vite sĕ fie aleşĭ dintre ómenii cei mai cu frica lui Dumnedeu, mai cunoscĕtorĭ de vite şi de bólele acelora!

Pe timpul când se ivesc bóle lipiciose, se cere apoi şi mai mult de la economĭ; se cere anume, ca sĕ fie cu băgare de sémă, că cine îi intră în curtea şi în grajdul sĕu, óre nu vine dintr'o curte molipsită cu bólă de vite lipiciósă? Că óre n'a mers şi el cumva într'o atare curte séu grajd şi nu s'a curăţit înainte de a întra la vitele sale? Că óre cutare vită a sa, pe care o vede tristă şi cu pĕrul sburlit, nu este cumva atacată de bólă, ca sĕ o despartă îndată de către cele sănĕtóse? ş. a.

Afară de acestea se mai cere, ca economul când merge pe la oraşe séu têrgurĭ, sĕ nu adune nicĭ odată ogrinjii séu nutreţul rĕmas prin iesle séu pe pământ după alte vite şi sĕ l dea vitelor lui, pentru că se póte întîmpla prea uşor, ca vitele pe urma cărora s'a adunat ogrinjii séu nutreţul, sĕ fi fost molipsite de óre-care bólă, pe care apoi o altoim, cum s'ar dice, şi la vitele nóstre. Chiar şi când adăpăm vitele într'un loc strĕin, sĕ spălăm mai întâiŭ trocile şi vaselo şi numai după aceea sĕ le adăpăm.

Cu deosebire la nutrirea vitelor se cere, ca economul sĕ fie cu multă băgare de sémă, deóre-ce e pe deplin constatat, că din nimic nu se pot bolnăvi vitele aşa de uşor, ca din nutreţ. Şi chiar în privinţa acésta greşesc cei mai mulţĭ din economii noştri; greşesc, când dau vitelor nutreţ muced, înoroit séu alt-cum stricat, deóre-ce prin acela nu numai că se bolnăvesc vitele, dér cele cu viţel îl lapĕdă pe acesta ca sigur.

Când rînim în grajd, cu deosebire iérna, sĕ nu lăsăm nicĭ odată şi uşa şi feréstra deschise, deóre-ce in asemenea casurĭ se nasce un curent rece de aer, din care apoi vitele îndată se pot bolnăvi. Sĕ nu dăm vitelor pe timpul de iérnă nicĭ odată apă prea rece, deóre-ce în anumite casurĭ şi de aceea se bolnăvesc.

Când vedem, că vitele tremură după adăpat, sĕ le frecăm bărbătesce cu suciturĭ de paie séu fên, apoi sĕ le alergăm puţin, ca sĕ se încăldéscă, deóre-ce în asemenea casurĭ au căpĕtat armorariul, séu rĕcéla, ér décă vedem, că acela nu ajută, sĕ le înţolăm şi sĕ le încăldim cu cărămidĭ calde.

Economul ar trebui sĕ chibzuiéscă tot-déuna şi cu privire la povara, ce o pune după vitele sale de lucru, ca prin aceea sĕ nu le prea împovăreze, apoi ar trebui ca sĕ nu prea lungéscă timpul de lucru în contul odihnei vitelor, deóre-ce prin aceea încă le póte espune uşor deosebitelor bóle.

Un econom harnic trebue sĕ cunóscă dintr'o singură privire la vitele sale, décă acelea sunt sănĕtóse séu bolnave; ar trebui sĕ cunóscă presemnele vitelor bolnave, ca astfel sĕ scie şi ce leac sĕ folosésca pentru tămăduirea acelora. La vitele rumegătóre, rumegatul este semnul cel mai bun, după care putem cunósce, décă vita e sănĕtósă séu bolnavă, deóre-ce după cum se scie în deobşte, cele bolnave nu rumegă.

Dér nu numai rumegatul, ci şi alte semne ne arată vita bolnavă. Astfel starea tristă a vitei, pĕrul sburlit, córnele mai calde ca de obiceiŭ, ochii roşii şi tulburĭ, curgerea balelor ş. a. ne vĕdesc vita bolnavă.

Acestea sunt câte-va din cerinţele acelea, pe carĭ ar trebui sĕ le scie fie-care econom, ca doctorul cel mai de aprópe al vitelor sale; cerinţe, pe carĭ décă le va sci şi aplica înţelepţesce şi la timpul potrivit, póte sĕ-şĭ scape vitele sale bolnave de cele mai multe-orĭ chiar şi din gura morţii.

Ioan Georgescu.

Amintire
de acum 20 de anĭ.

In vara anului 1885 ne aflam în Sibiiu pentru a-ne supune esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc.

Invĕţătorul Mera (Dumnedeu îl ierte c'a murit) fiind maierean din Sibiiu, nĭ-a dat locuinţă gratuită la el în şură, eram vre-o 12 inşĭ, aprópe toţi din ţéra Oltului.

In apropiere de locuinţa lui Mera se afla un Schwab, care avea căldare cum se dice, adecă fabrica un fel de rachiu din bucate cu osebire din secară; noi aceştia din ţara Oltului ca se nu dăm de ruşine dicala:

Ţara Oltului
Para focului,
Pită de sĕcară
Ţară de ocară,

ţineam mult la sĕcară, fie ea prefăcută în pâne seu rachiu, tot în gură merge, nu făceam mare deosebire, afară dór de candidatul Cucu din Arpaş, care susţinea, că sĕcara este mai bună prefăçută în rachiu, decât în pâne, cu alte cuvinte dicea el, că mâncarea este un fel de fudulie — beutura rĕspunde c'o fi avênd dreptate, nu sciu — dér aderenţĭ sciu că are.

De pregătiţĭ eram noi pregătiţĭ cum a dat Dumnedeu, pe acasă ce am putut face, aicĭ în Sibiiu timpul fiind scurt ce puteam învĕţa, ba Cucu şi aicĭ sciea ce sĕ dică; când ne vedea, că punem mâna pe carte, striga în gura mare:

„Ce vĕ tot fasoliţĭ acum cu cartea, nu sciţĭ voi, că porcul nu se îngraşe în ajunul Crăciunului, cine n'á învĕţat până acuma, făcea mai bine sĕ fi stat acasă“.

Acum ce va da Dumnedeu, că numai el drăguţul ne mai póte ajuta, bine înţeles décă Barcian şi Comşa nu vor fi contra şi luând clondiru, o sticlă aprópe ca acelea în care se pun castraveţĭ la murat, pleca cântând:

Şi Cucu s'a supĕrat
Şi la Schwabul a sburat
Cântând cucu, cucu, cucu.

Cât ai bate din palme el şi sosea cu clondirul plin şi cânta:

Cucule cu pénă sură
Cască-ţi acum a ta gură,
Că aici e aldămaş
De la Cucul din Arpaş.

In jurul clondirului ne spuneam păţaniile din copilărie şi timpul trecea repede; mĭ-aduc aminte, că unul a dis, că învĕţătorul S. din Sărata s'ar fi născut în sapa cucuruzului, acesta din urmă s'a supărat şi învĕţătorul Iordache, spre a linişti lucrurile carĭ începuse a lua proporţiunĭ marĭ, îi dice: „Tu nu vedĭ unde ajung lucrurile, mai bine ţĭ-ai fi ţinut pupăza“. Cel din Sărata din nou supĕrat de cuvîntul pupăză a plecat dintre noi şi lucrurile s'au liniştit.

Ce vor fi avênd ómenii din Sărata cu pupezile nu sciu, destul că pe cine îl mănâncă capul, sĕ întrebe pe un sărăţean că nu are vre-un puiŭ de pupăză de vênzare, şi atuncĭ va fi scărmănat gratuit.

Diua esamenului sosesce, des de diminéţă Cucu era cu briciul în jurul fălcilor şi atuncĭ sĕ nu te fi apropiat de el, că era foc, sĕ supĕra şi turna la înjurăturĭ, carĭ nu mai aveau sfîrşit. Cu cismele ca oglinda, cu cămaşa încreţită ca din maşină şi cu musteţele rĕsucite, plecă şi el făcênd la crucĭ ca un călugăr şi se supune la examen.

Ce sĕ vedĭ, i-a pus Dumnedeu mâna în cap, căcĭ omul nostru reuşesce la examen şi vine vesel la Mera şi fără de a pronunţa un cuvînt prinde clondiru în mână şi începe:

Acum Cucu a scăpat
Şi la Schwabu a sburat
Cântând cucu, cucu, cucu.

Cinste pe el nu glumă, şi şi trebuia, căcĭ reuşita lui la esamen nicĭ acum nu se póte esplica.

Invĕţătorul Mera avea un dulău de câne cât un viţel, cu noi însĕ se obicĭnuise, căcĭ în aprópe 10 dile cât am stat acolo, ne-a învĕţat a-ne cunósce.

Clondirul era aprópe pe sfîrşite, când Cucu se descinge de şerpar şi vedem că-l scutură şi scóte tot din el şi începe:

„Fraţilor! Dumnedeu mĭ-a ajutat de am reuşit, acum mĭ-am propus şi eu sĕ schimb portul acesta, sĕ mĕ îmbrac nemţesce, căcĭ pe lângă avantagiul de a mĕ deosebi de consătenii mei, apoi scap şi de epitetul jupân, o sĕ mi-se dică şi mie d-le învĕţător şi nu jupâne, ca până acuma“, şi ne arată 25 florinĭ, pe care îi împărtăşesce în modul următor:

2 fl. pentru drum, 2 fl. cheltuelĭ mărunte, 1 fl. la Schwabu, 20 fl. un costum de haine negre, cămaşe şi cravată, — şi a şi plecat la têrguit.

In diua următóre, care fiind di de sĕrbătóre, Cucu voind sĕ ne facă o surprisă, se scólă de diminéţă şi se îmbracă în noul lui costum şi eşind afară face o plimbare pe sub arinĭ, apoi vine pe când scia, că noi suntem îmbrăcaţĭ, învîrtind bastonul.

Sosit în curte nicĭ nu apuca bine sĕ ne salute şi cânele lui Mera, neobicĭnuit cu hainele lui Cucu, îi sare drept în spate şi îi sfâşie jumĕtate din redingotă, ér

Cucu s'a supărat
Şi la Schwabul a sburat

De sub Surul.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

In urma apelului, prin care subscrisul prefect al internatului pedagogic din Blaşiŭ, am iniţiat o colectă de contribuirĭ benevole în favorul numitului Internat, s'a colectat în total suma de 163 coróne.

Lăsând sĕ urmeze aci numele tuturor marinimoşilor contribuenţĭ dimpreună cu sumele contribuite, îmĭ ţin de datorinţă a esprima tot-odată şi cea mai căldurósă mulţămită tuturor acelor ómenĭ de bine, carĭ prin obolul lor au binevoit a veni într'ajutorul Internatului nostru.

Lista Nr. 1. Colectant: Axente Frăţilă, ped. c. III. Au contribuit: Ana Smigelschi, Blaşiŭ, 20 b., Vasile Smigelschi, 1 cor., Emanuel Bran, 50 b., Iacob Frăţilă 30 b., Leontina Bran, 20 b., vĕd. Ana Bran, 50 b., Amalia Smigelschi n. Bran, 50 b., toţĭ din Sâncel. Suma: cor. 3·20.

Lista Nr. 2. Colectant: Alexandru Moldovan, jun., ped. c. III. Au contribuit: Zevedeiu Moldovan, Blaşiŭ, 1 cor., Sinsky Ferencz, Blaşiŭ, 50 b., Maria Moldovan, Ohaba, 50 b. Suma: cor. 2

Lista Nr. 3. Colectant: Alexandru Moldovan, senior, ped. c. III. Au contribuit: Criste Todor, Sântu, 1 cor., Ioan Şuteu, Radnotfaja 20 b, Suma: cor. 1·20.

Lista Nr. 4. Colectant: Andreiŭ Pora, ped. c. III. Au contribuit: Nicolae Noghiu, 30 b., George Şóncă, 30 b., Nicolau Pora, 40 b., Andreiu Pora, 20 b., toţĭ din Homorod. Suma: cor. 1·20.

Lista Nr. 5. Colectant: Augustin Bologa, ped. c. III. Au contribuit: Augustin Bologa, 20 b., Georgiu Hornar, 20 b., Şerban Şerban, 10 b., toţĭ din Blaşiŭ. Suma: cor. 0·50.

Lista Nr. 6. Colectant: Eugeniu Berariu, ped. c. III. Au contribuit: Filip Berariu, cor. 1·20, Ioan Folea, 60 b., Nicolau Puian, 1 cor., Vasile Isailă, 40 b., Visalon Avram, 60 b., Petru Isailă, 10 b., Constantin Isailă, 10 b., toţĭ din Lupu. Suma: cor. 4.

Lista Nr. 7. Colectant: George Bilibócă, ped. c. III. Au contribuit: Samoilă Bilibócă, Voila, 40 b. Suma: cor. 0.40.

Lista Nr. 8. Colectant: Ioan Crăciun, ped. c. III. Au contribuit: Ioan Avram, 40 b., Ioan Barbu, 40 b., Nicolau Cristian 30 b, toţĭ din Doştat. Ioan Cismaş, 10 b., Vasilie Cismaş, 10 b., ambii din Boz. Suma: cor. 1·30.

Lista Nr. 9. Colectant: Ioan Lupu, ped. c. III. Au contribuit: N. N., Frâua, 40 b., Ioan Mihu, înv., Şóla, 20 b., Ioan Botezan, Agârbiciŭ, 40 b., Finica Botezan, Agârbiciŭ, 20 b., N. Lazar 20 b., D. Arimie, Agârbiciŭ, 20 b., Marióra Dopp, Mediaş, 20 b., Isidor Dopp, Mediaş, 30 b., Anica Dopp, Vaidei, 20 b., Horia Licinius Botezan, Agârbiciŭ, 10 b., Ioan Virgilius Botezan, Agârbiciŭ, 6 b, N. N., Agârbiciŭ, 1 cor., Romul Câmpean, Agârbiciŭ, 10 b. Suma: cor. 3.50.

Lista Nr. 10. Colectant: Aurel Ionuţ, ped. c. II. Au contribuit: A. Ionuţ B.-Sasa, 1 cor.

Lista Nr. 11. Colectant: Ioan Tulbure, ped. c. III. Au contribuit: Petru Gordan, Bologa, 40 b., Gordan Toderica Bologa, 40 b., Petru Tulbure, 10 b., Georgiu Tulbure, 60 b. Suma: cor. 1·50.

Lista Nr. 12. Colectant: Ioan Micu, ped. c. III. Au contribuit: Ioan Micu, 1 cor., Iacob Lazea, 40 b., Nicolau Pria, 40 b., Iosif Popa, 30 b., Galaction Ganea, 60 b., Nicolau Hangu, 40 b., Ioan I. Pop, 40 b., Andreiu Tonhina, 40 b., Nicolau Lazea, 20 b., toţĭ din Sĕvĕstrenĭ. Suma: cor. 4.10.

Lista Nr. 13. Colectant: Ioan Caian, ped. c. II. Au contribuit: Dumitru Caian, Feneşul-săs., 2 cor., X—y, Blaşiŭ, 20 b., Gedeon Socol, Blaşiŭ, 10 b., Suma: cor. 2 24.

Lista Nr. 14. Colectant: Paraschiv Hurubean, ped. c. III. Au contribuit: Eva Hurubean, 30 b., Paraschiv Hurubean 20 b., ambii din Veştem. Suma: coróne 0.50.

Lista Nr. 16. Colectant: Şerban Şerban, ped, curs III. Au contribuit: Iosiv V. Şerban 40 b., Alexandru Şerban 1 cor., Nemeş Todor 40 b., Ana M. Şerban 10 b., Maria D. Şerban 20 b., Maria M. Şerban 20 b. Eva I. Borzea 40 b., Iosif Stoia 40 b., N. N. 40 b., Ioan Nicoliciu 40 b., Samoilă Gabor 20 b., D. Gabor 2 cor., George Moian 40 b., Andrei Csiki 40 b., Io-

sif M Ş-rban 20 b., George Vasu 1 cor., Nicolau Şerban 1 cor., Baroti József 1 cor. Toţi din Voila. Suma: Cor. 10·10.

Lista Nr. 17. Colectant: Şofron Popa ped. c. III. Au contribuit: Valeriu Negrea Poşorta, 1 cor., Clemente Şerban Ludişor, 60 b., Vasile Popu 20 b. Suma: 1·80 Cor.

Lista Nr. 18 Colectant: Ioan Neamţ şi Teodor Sêrbu, ped. c. III. Au contribuit: Nicolau Neamţiu 50 b., George Neamţiu 50 b., Vasile Neagoi 50 b., George Oprişiŭ 40 b. Toţî din Armenî. Suma: 1·90 coróne.

Lista Nr. 19. Colectant: Paul Drăgan ped. c. III. Au contribuit: Paul Drăgan din Jancahida cor. 1·92

Lista Nr. 20. Colectant: Alimpiu Mateica, ped. c. I. Au contribuit: Atanasiu Roşian 2 cor., Simion Marcu 1 cor., Militon Marian 1 cor., toţî din Gârbova de jos. Suma: cor. 4.

(Va urma.)

Icóne din rĕsboiŭ.

Eroismul unui copil.

La Port-Arthur esistă un copil de 13 anî, care a fost decorat de 3 orî pentru-că a adus scirî de la cartierul general rusesc, riscând viéţa sa cu trecerea prin liniile vrăşmaşilor.

Nicolae Suiev, aşa se numesce acest curagios copil, mergea nóptea şi ḑiua sta ascuns în ierburî, séu pitulat printre stâncî.

La cea dintâiŭ a sa eşire din Port-Arthur, el a stat culcat fără sĕ se misce din ascunḑĕtórea sa în timp de 48 de óre consecutive, japonesii proiectând lumina reflectorilor asupra defileului pe care el voia sĕ-l trécă. El putù în fine sĕ-şî reia drumul, sĕ ajungă la Ta-Ce-Kiao, sĕ ia acolo trenul pentru Liao-Yang unde el predete în fine o depeşă a generalului Stössel către generalul Kuropatkin.

Generalissimul îi oferi pe dată crucea Sf. Gheorghe.

Reîntorcêndu-se la Port-Arthur, micul Nicolae cădŭ în mânile Japonesilor, dér el a putut sĕ scape încălecând pe un cal. Un glonţ japones îl răni la umĕrul stâng, pe când el fugea în góna mare.

La întórcere generalul Stössel îl decorà din nou pentru acéstă îndrăsnéţă scăpare.

D'abia vindecat de rana sa, Nicolae eşi într'o nópte din Port-Arthur şi se furişà în câmpul Japonesilor apróge de Ta-Ce-Kiao, ca sĕ esploreze împrejurimile.

El luà şurupul unei chiulase de tun japones, ca sĕ pótă proba prin acest trofeu, că a fost în câmpul inimic şi că informaţiunile sale au fost luate la faţa locului.

Acéstă faptă a dat încă curagiosului copil o a treia decoraţie tot aşa de meritată, ca şi cele precedente.

Caritatea femeilor rusescî.

Rĕsboiul ruso-japones a pus într'o vie lumină simţul de caritate al femeilor din inalta aristocraţie ruséscă şi în acelaşi timp a făcut posibil, ca sĕ se arunce o privire la imensele averî carî se află în mânile diferitelor familii nobile din Rusia.

Astfel prinţesa Iusoupoff, afară de sumele marî pe carî le-a dat pentru rănitŭ, a comandat construirea unuî întreg tren sanitar, pe spesele ei, după anumite planurî.

Acest spital rulant e aranjat cu tot confortul şi provĕḑut după cele mai nouĕ invenţiunî ale higienei.

Contesa Bobrisskii n'a voit sĕ rĕmână înapoia acestei caritàţî şi de asemenea a trimes din Moscva un tren pe câmpul de rĕsboiŭ din Extremul-Orient, cu care se vor transporta rănitŭ. De mare importanţă e mai departe fapta filantropică a unei surorî de caritate a numitei contese, care-şî manifestă sentimentul de caritate pentru soldaţii deveniţî schilodî în luptele cu Japonesii, pe carî cu marî sacrificiî de banî îi internéză în diferite institutiunî, apĕrându-i de fóme şi de alte nevoi ale vieţii.

Principesa Bielosselski-Bielozenki, ia sub scutul ei pe vĕduvele şi pe orfanii, carî în cele mai multe casurî trebue sĕ îndure fómea, cu tótă pensiunea pe carî le-o dă statul.

Contesa Suvaloff a pregătit o mare espediţiune pe câmpul de luptă din Extremul-Orient, care se póte compara cu „Crucea-Roşie“, în ceea-ce privesce aranjamentul şi complexul ei.

Contesa Speranski şi contesa Ignatiew au plecat în persónă pe câmpul de rĕsboiŭ, cea din urmă ca soră de caritate; acolo împart ele averea lor în ajutorul celor suferindî şi nevoiaşî.

Soţia generalului Stössel.

Mai multe ḑiare află din Petersburg, că soţia generalului Stössel, comandantul fortăreţei de la Port-Arthur, cu ocasia ultimului atac japones contra fortăreţei, s'a pus în capul unui detaşament şi a luat parte la atac, trăgênd chiar focurî.

O scire mai nouă spune, că d-na Stössel a fost rănită de o granată, când voia sĕ visiteze spitalul răniţilor din Port-Arthur.

MULTE ŞI DE TOTE.

Contra nasului.

Criticul frances Emil Faguet nu prea are simpatiî pentru nas.

„Nasul — ḑice — este un capriciu ironic al naturei, care a voit sĕ ne bage în mijlocul obrazului o bucată de carne, care arare-orî are un aspect inteligent şi adesea este partea cea mai stupidă a feţei. De multe-orî el se întinde în formele cele mai de rîs. Am susţinut în tot-déuna, că D-ḑeu, căruia îi datorim viéţa, a voit sĕ ne jóce o urîtă festă aşeḑându-ne pe obraz acel centru proeminent, acea piaţă de arme, acea pătlăgică. Nasul e o greşală a Creatorului.

Câte odată e suportabil: nu e frumos nicî odată. E prea lung séu prea scurt, prea ridicat séu prea aplecat. Nasul ar fi trebuit sĕ fie ascuns în pĕrul nostru, séu mai bine sĕ fie plantat în palma mânei, ceea-ce ne-ar fi dat posibilitatea sĕ pipăim şi sĕ mirosim tot-odată orî-ce lucru“.

*

Cărţî postale „musicale“ şi „electorale“.

O societate comercială francesă va pune în circulaţiune cărţî postale musicale. Pe carta postală se pune o bucăţică de gelatină transparentă, ce e pregătită ca pentru gramofon. In mijlocul peliţei de gelatină e o găurice ce se póte fixa la un fonograf. Carta postală va fi ilustrată cu portretul vr'unui mare musicant, a cărui musică va fi de reprodus.

In Anglia s'a făcut propunere, ca în loc de probe de musica, candidaţii sĕ-şî gramafoneze discursurile lor electorale şi sĕ le trimită alegĕtorilor lor.

*

Planta vieţei.

In Jamaica esistă un fel de muschiu agăţător ce pórtă numele de „planta vieţei“, tocmai find-că e înzestrată cu o putere estraordinară de vitalitate.

Acéstă plantă póte fi tăiată şi împărţită după plac; fie-care bucată, orî cât de mică ar fi, prinde rădĕcinî şi se desvóltă.

Pusă într'o cutie ermetic închisă. lipsită de aer, de lumină şi de umiditate, ea prosperéză de asemenea.

Singurul chip de a o face sĕ móră e de a o pune în apă fierbinte, séu de a o arde cu un fier înroşit la foc.

Mutarea legătoriei de cărţi.

Onoratului public din oraş şi de la sate se face cunoscut, că cea mai renumită *legătorie de cărţi* mai 'nainte *W. Haydecker*, până acuma Strada Porţii Nr. 22, se află din 20 Iulie a. c. în casa: *Strada Orfanilor* Nr. 7 (vis-a-vis de strada şcolii şi de prăvălia lui Seewald).

Comande se primesc şi în cele *două librării subscrise.* Cu stimă *Libraria H. Zeidner* Tîrgul Grâului şi *Filiala* Strada Orfanilor Nr. 7. Chec postal Nr. 12,542. Telefon Nr. 228.

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurî. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă“,) de *Tunarul din Dumbrău,* **Popa.** — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeşteptării nóstre naţionale, s'a compus şi înfiinţat în Braşov „Romana“, unicul dans de colónă român. In iérna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anî de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Braşov cu ocasiunea acésta şi jubileul de 50 de anî al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechî, damele purtând costum naţional, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulele şi prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anî la primul bal al „Reuniunei“.

Autorul broşurei esplică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulî şi prescrierî originale, fără abaterile şi erorile, ce cu timpul s'au furişat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturî şi în limba germană.)

Meritul autorului broşurei mai sus anunţate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei“, ca orî şi unde în ţinuturile şi ţĕrile locuite de Românî acest dans de colónă român sĕ pótă fi studiat şi jucat cum se cade şi uniform. De aceea a adaus la finea broşurei şi textul frumósei şi atrăgĕtórei musice a „Romanei“, esplicând printre note tóte mişcările dansului după tactele musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindenî între noi, a fost tot-déuna o dorinţă viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact şi uniform. Credem, că broşura de faţă, care face istoricul şi descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire şi acurateţă, va satisface pe deplin dorinţei generale.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărî) şi costă numai 2 cor. **50** banî (plus 5 banî porto-postal) pentru România 3 lei.

„*Romana*“ se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

POSTA REDACŢIUNEI.

Vădeanul: Pĕcat de risipa de timp cu lucrărî ca cele ce ne-ai trimis.

„*Memento mori*“. Cu tótă bunăvoinţa — a trebuit totuşî sĕ-i facem loc în — coş.

V. R: „Zădŭful ḑilei“, „Către amicî“ şi tóte celelalte poesii ce ni-aţî trimis, — nu le putem publica.

I. P. în *C.:* „Reţetul“, ce l'aţî scris „în urma mai multor impresii“ de la „o mişcare artistică“ e atât de încurcat, încât om sĕ fie cel-ce s'ar crede lămurit, cetindu-l. Intreg articolul nu e alt-ceva, decât un conglomerat de frase imposibile, ca bunăóră acésta: „redusul ochiŭ omenesc nu caută după composiţia coorganică a valului“.

S. F. „Ninge lume“, e sub tótă critica.

„*Pe lucru*“.... nu se póte.

Anunţurî de căsĕtorie.

De la 16—22 Septemvrie.

1) Victor Beneke ev. aug., sergent-major c. şi r. în Braşov cu Eugenia Szabados gr. cat. domiciliată în Panade. 2) Ioan Spuderca gr. or., birjar cu Elena vĕd. Dumitru Voicu n. Cârstea gr. or. amîndoi domiciliaţî în Braşov. 3) Vasile Moroianu gr. or., strugar de fierărie cu Maria Ardeleanu amîndoi din Braşov.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

PAGLIANO-SIRUP

cel mai bun mijloc de curăţirea sângelui, inventat de

PROF. GIROLAMO PAGLIANO

FLORENZ - Via Pandolfini (ITALIA).

A se feri de imitaţiĭ.

Fie-care sticlă este provĕdută cu marca fabricei albastru-deschis, cu subscrierea Profesorului **GIROLAMO PAGLIANO.**

Se capĕtă în tóte farmaciile mai mari.

DEPOSITUL pentru Austro-Ung.:

Socrate Bracchetti - **Ala** (Süd-Tirol).

Schimbare de local.

Avem onóre a aduce la cunoscinţa On. public, cumcă prăvălia nóstră am strămutat'o în

Strada Porţiĭ nr. 16. (Casele lui Dr. Otroban).

Cu tótă stima **FRAŢIĬ RIEMER.**

Un comis cu praxă la comerciul de coloniale, ferărie şi manufactură caută un loc la oraş sau în provincie.

Informaţiĭ se pot lua dela Administraţia „Gazetei Trans."

2—?.1513.

Caut încă 2 vênătorĭ sîrguitorĭ, oneştĭ, absolut trezĭ, fără darul beţiei. Simbrie 25 fl. şi onorar pentru împuşcat.

3—3.,1512 **PIPER, Zêrnescĭ.**

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans."

In interesul fie-cărui părinte este ca sĕ cumpere copiilor

Haine bune durabile de şcólă.

Eu sunt singur, care pot oferi cumpĕrătorilor, pe lângă garanţie, **haine de şcólă** din stofele renumite şi moderne **Zsolnai** şi **Gácsi** **un asortiment bogat şi modern** cu

Preţurile cele mai ieftine.

In prăvălia mea se află **Pardiseurĭ** pentru **bărbaţĭ, junĭ şi copii, Paltóne de érnă, Ulstere, Raglane, Derbi, Paltóne popeştĭ, Surtuce de vênat, Blane de călătorie, Blane** pentru **oraş, Surtuce de patinat şi Surtuce** din **piele veritabilă Dan.**

Cu tótă stima

N. P. GOLDMANN

Prăvălie de haine pentru bărbaţĭ, junĭ şi copiĭ

Braşov, Tîrgul inului, în palatul lui Czell.

Ocasiune rară pentru cumpĕrăturĭ!

Preţurĭ scădute!

Stofe pentru **rochiĭ** de dame, indigene şi din streinătate,

Mătăsăriĭ, Pânzărie, Covóre, Perdele, Paletots de **Dame** se vinde cu

Preţurĭ fórte scădute

la MAGAZINUL de MODE, sub firma

M. & L. LÁSZLÓ Succesoriĭ

Braşov.

Preţurĭ scădute!

Ocasiune rară pentru cumpĕrăturĭ!

Cea mai bună şi eftină carte de limba maghiară, pentru şcólele poporale române,

a apărut în editura lui **H. ZEIDNER** în Braşov:

nu tradusă din nemţesce, ci in Original, a 4 a ediţie, care este rĕspândită în **80 000 esemplare:**

Abecedar şi întâia carte pentru deprinderea limbei maghiare în şcólele poporale. Pe basa planului ministerial de invĕţământ, de *Francisc Koós*. inspector şcol. în pens. şi consilier regesc şi *Vasile Goldiş*, prof. gimn. în pens. şi secretar consis. 72 pag. Preţul legat, cor. —.40.

De acelaşĭ autor:

A doua carte pentru deprinderea limbei maghiare, edit. II. 112 pag. Preţul legat. . . . . cor. —.50

(*Carte* **aprobată** de Inaltul ministeriu reg ung. de culte şi instrucţiune publică, prin ord. Nr. 2,285 – 894.)

La cerere se trimite catalogul cărţilor în editură gratis şi franco.

Ţigle de Cement de acoperiş (Langfalz)

fórte resistente contra intemperiilor. Material uşor de acoperit şi de durabilitate neţermurită.

Se capĕtă cu preţ fórte ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Braşov.

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful Dumitru Pop şi la Eremias Nepoţiĭ.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov,